

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 49513-11-17 א. בלייכר בע"מ ואח' נ' כלל חברה לביטוח בע"מ ואח'

לפני כבוד השופטת עינת רביד

התובעת	א. בלייכר בע"מ (בפירוק) ע"י ב"כ עו"ד קליר ועו"ד סביון נ ג ד
הנתבעת ושולחת ההודעה לצדדי ג'	1. כלל חברה לביטוח בע"מ ע"י ב"כ עו"ד אמנון עמיקם
הנתבעים	2. יענקלה גולדשלגר – סוכנות לביטוח (2009) בע"מ 3. יעקב גולדשלגר 4. שלמה גרינברגר ע"י ב"כ עו"ד קפלנסקי
צדדי ג' ושלחי ההודעה לצד ד'	נ ג ד 1. יענקלה גולדשלגר – סוכנות לביטוח (2009) בע"מ 2. יעקב גולדשלגר 3. שלמה גרינברגר ע"י ב"כ עו"ד קפלנסקי
צד ד'	נ ג ד איילון חברה לביטוח בע"מ ע"י ב"כ עו"ד אטיאס

ספרות:

ירון אליאס דיני ביטוח

חיקה שאזכרה:

חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981: סע(6, 1, ג' 33, א) 37, א)

חוק השליחות, תשכ"ה-1965

תקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018: סע 27

חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973: סע 2

מיני-רציו:

* האם נכרת חוזה ביטוח בין התובעת לחברת הביטוח עובר לאירוע השריפה, המקים לתובעת כיסוי ביטוחי לצורך קבלת תגמולי הביטוח בגין השריפה.

* ביטוח – חוזה ביטוח – כריתתו

התובעת הגישה תביעה לחיוב הנתבעים בגין תגמולי ביטוח ופיצוי לנזק שנגרם לתובעת, בגין אירוע שריפה. השאלות העיקריות העומדות להכרעה הן: האם נכרת חוזה ביטוח בין התובעת לחברת הביטוח עובר לאירוע השריפה, המקים לתובעת כיסוי ביטוחי לצורך קבלת תגמולי הביטוח בגין השריפה. אם יקבע שלא נכרת הסכם, האם התובעת הוטעתה על ידי הנתבעים לחשוב כי קיים הסכם בתוקף, ומה השלכותיו של מצג שווא כזה על חברת הביטוח והנתבעים. כמו כן יש לדון בטענות הנתבעים באשר להסרת הכיסוי הביטוחי על ידי איילון.

בית המשפט פסק כלהלן:

חוזה ביטוח, נכרת ככל חוזה, בדרך של הצעה וקיבול, חל עליו חוק החוזים (חלק כללי), ולצורך כריתתו נדרשים יסודות של גמירות דעת ומסוימות. בנסיבות העניין, התובעת לא ידעה את פרטי הביטוח ולכן אין גמירות דעת מצידה בנושא זה. כמו כן, סוכן הביטוח וחברת הביטוח החלו לדון בתנאים לביטוח למבנה ולא למפעל, שהוא זה שניזוק ולכן אין תחילת ראייה לביטוח למפעל.

הוכח, כי התובעת כלל לא סיכמה את דרכי התשלום ואף לא את הפרמיות שישולמו ואף לא שילמה דבר בגין ביטוח המפעל. על כן, ובהעדר פרטים לגבי הפרמיה ותנאי התשלום, אין בבקשת החידוש את הפרטים הנדרשים העולים כדי מסוימות הנדרשת להכרה במסמך זה כחוזה ביטוח.

התובעת לא הוכיחה כי נכרת חוזה ביטוח ביחס למפעל.

לא עלה בידי התובעת להוכיח שהנתבעים התרשלו באופן המקים להם חבות והתייתר הצורך בהכרעה בשאלה האם התנהלות הנתבעים מחייבת את חברת הביטוח נוכח הטענה להיותם שלוח שלה.

אין כל פסול בהתנהלותה של איילון, עת נוכח הקלטת השיחות של סוכן הביטוח, התברר לאיילון שסוכן הביטוח הציג עמדה שונה מהעמדה שהציג בפניה; לא טרח לעדכן אותה על ניהול השיחות עם מנהל התובעת; בניגוד לעמדה הברורה שהוצגה בכתב ההגנה עת ייצגה אותם איילון לפיה אמרו

לתובעת כי בהעדר מיגונים אין ביטוח, הוקלט סוכן הביטוח כשהוא אומר למנהל התובעת "אני בשלב מסוים תעלו אותי על דוכן העדים, תשאלו אותי שאלות ומה שאני אענה זה מה שיקבע".

פסק דין

לפני תביעת התובעת לחיוב הנתבעים לשלם סך של 6,890,000 ₪ בגין תגמולי ביטוח ופיצוי לנזק שנגרם לתובעת, בגין אירוע שריפה מיום 14.8.2016 (להלן: **אירוע השריפה**).

רקע ותמצית העובדות

1. התובעת היא חברה שהתמחתה בתכנון, עיצוב, יצור והתקנות של בריכות פיברגלס וגיקוזי, וכן שימשה כקבלן בפרויקטים למערכות בניין ואינסטלציה בפריסה ארצית.
2. נתבעת 1 היא חברת ביטוח המורשית על פי דין לעסוק בעסקי ביטוח (להלן: **חברת הביטוח**).
3. הנתבעת 2 היא סוכנות לביטוח (להלן: **הסוכנות**), הנתבע 3 הוא הבעלים והמנהל של הסוכנות (להלן: **מנהל הסוכנות** או **יענקל'ה**) והנתבע 4 עובד כשכיר בסוכנות הביטוח ועמד בקשר מול התובעת (למען הנוחות יכונה להלן: **סוכן הביטוח** או **שלומי**).
- הנתבעים 3-4 יכוננו יחד להלן: **הסוכנים**, והנתבעים 2-4 יכוננו יחד להלן: **הנתבעים**.
4. הנתבעים היו אמונים על מלוא הביטוחים של התובעת, והחזיקו את המידע בנוגע לביטוחיה. אין מחלוקת על כך שהתובעת, והסוכנים הכירו ועבדו יחד במשך שנים רבות.
5. פעילות התובעת נפרסה בשלושה אתרים שונים באילת: ברחוב האדריכל 41, מגרש שהיה בבעלות התובעת ועליו הוקם מבנה תעשייתי שהיה בשלבי בנייה (להלן **המבנה**); ברחוב המלאכה 10, שם הפעילה התובעת חנות למכירת מוצרי אינסטלציה ובנייה (להלן: **החנות**); וברחוב האדריכל 8, אותו שכרה התובעת והפעילה בו מפעל לייצור בריכות (להלן: **המפעל**).
6. לחנות הונפקה פוליסה מס' 543314568 לתקופה שבין 31.03.2016-01.04.2015 (להלן: **פוליסת החנות**) ולמבנה הונפקה פוליסה מס' 597051744 לתקופה שבין 31.10.2016-28.10.2015 (להלן: **פוליסת המבנה**).

אציין כבר עתה כי לאורך כתבי הטענות ואף במסמכים שהוחלפו בין הצדדים צוין לעיתים כי מס' פוליסת החנות הוא 643314568, אך המדובר בטעות סופר ומספרה הנכון הוא 543314568, (הספרה הראשונה היא 5 ולא 6).

7. בחודש פברואר 2016, החליטה התובעת לסגור את החנות. ביום 28.2.2016 שלח סוכן הביטוח הודעת דוא"ל לחברת הביטוח בעניין פוליסת המבנה בה צוין: "המבוטח העביר את פעילות העסק החל מיום 28.2.2016 לכתובת והמבנה המפורטים בפוליסה מס' 597051744 (פוליסת המבנה – ע' ר'). מבקש לאשר כיסוי עד לתאריך 15.3.2016 ע"מ לבצע סקר מיגונים (בוצע בעבר עבור המבנה בלבד) והתאמת הדרישות ע"י המבוטח".
8. בסמוך לחודש אפריל 2016, ביקשה התובעת לקבל כיסוי ביטוחי עבור המפעל. לעניין המפעל, אין חולק, שמעת הקמתו בשנת 2012 פעל ללא ביטוח.
- הבקשה לביטוח המפעל הועברה על ידי סוכן הביטוח לחברת הביטוח, אשר שלחה סוקר מטעמה על מנת לבדוק את המיגונים הקיימים במפעל לצורך הנפקת פוליסה למפעל.
9. ביום 5.4.2016 הגיע סוקר של חברת הביטוח למפעל על מנת לערוך סקר סיכונים במפעל ברחוב האדריכל 8. בסקר הסיכונים שהוציא הסוקר, מס' 10852011, ותחת הכותרת "המלצות הסוקר" צוין כי "במצב הקיים הסיכונים גבוהים ביצוע דרישות המיגון המפורטות חיוני" (נספח 1 לתצהירו של מנהל הסוכנות). מספר הפוליסה המופיעה בדוח הסוקר היא פוליסת החנות (643314568) וצוין כי תאריך תחילת הביטוח ביום 01.04.2016 (להלן: דוח הסוקר).
10. ביום 6.4.2016 שלחה הגב' מירי לבני, חתמת עסקים בחברת הביטוח (להלן: החתמת) הודעת דואר אלקטרוני לסוכן הביטוח בה נכתב "נפתחה הצעה חדשה מס' 699506364 עבור המפעל ליצור בריכות שחיה ואביזריהם. סקר בוצע מספרו 10852011. נשלח אליך במייל אחר, מכתב דרישות מיגון. ממתינה לנתונים לפוליסה: פרקים נדרשים, סכומי ביטוח והרחבות".
- באותו היום, ה- 6.4.2016, ובעקבות דו"ח הסוקר במפעל, שלחה חברת הביטוח מכתב גם לתובעת, לכתובת משעול מנדרינה 13 אילת, אשר כותרתו "התקנת אמצעי מיגון – הצעה מס' 699506364 בנכס המפורט ברח' אדריכל 8 אילת – בית מלאכה". במכתב זה פורטו אמצעי המיגון הקיימים בנכס, וכן אמצעי המיגון הנוספים שעל התובעת להתקין עד ליום ה- 15.04.16 כתנאי להוצאת הפוליסה וטרם ההתקשרות בחוזה. במכתב צוין כי אין בו משום מתן כיסוי ביטוחי כלשהו (להלן: מכתב דרישת המיגונים). בתחתית המסמך הופיע הכיתוב לפיו החתום על המסמך מסכים לאמור בו ולהתקנת האמצעים הנדרשים ולהודיע על כך בחוזר. אין חולק כי החלק התחתון של המסמך לא נחתם על ידי התובעת, ולעניין זה טוענת התובעת, כי המכתב נשלח לכתובת שאינה מעודכנת ואינה רלוונטית, ועל כן לא התקבל אצלה.
11. ביום 11.4.2016 שלחה החתמת לגב' אסתר שריקי מנהלת מקצועית עסקים בחברת הביטוח (להלן: המנהלת בחברת הביטוח) ולעו"ד אסתר ירון, מנהלת צוות עסקים בחברת הביטוח (להלן: עו"ד ירון) מייל שכותרתו "הצעה לביטוח מפעל לייצור בריכות" בו צוין, בין היתר, שסוכן הביטוח ביקש שתיתן הצעת ביטוח למפעל ונשלח מכתב דרישות מיגון לסוכן ולמבוטח "ללא כיסוי ביטוחי כמובן".

במענה למכתב זה ענתה המנהלת בחברת הביטוח שלא ברור מדוע מכתב מיגונים נשלח למבוטח טרם התייחסות החיתום; שמנתוני הסקר אין להגיש הצעה לעסק זה; והאם הועבר טופס הצעה, לרבות ניסיון תביעות מוכח.

בהמשך לתכתובת זאת שלחה המנהלת בחברת הביטוח, ביום **12.4.2016** הודעת מייל לחתמת ולעו"ד ירון, שכותרתו **"הצעה לביטוח מפעל לייצור בריכות"** בו נכתב כך:

"מירי, בהמשך לשיחתנו ושיחה עם שלמה, הבהרתי לו כי לו הינו יודעים שהמבוטח עומד לעבור כתובת (בעוד חודשיים ואולי ארבעה) לא היינו מבצעים סקר.

בכל מקרה אישרתי לו שבמידה והמבוטח יבצע את כל המיגונים הנדרשים וימציא את כל האישורים הנדרשים (מה שאני לא מאמינה שיקרה) רק אז נסכים לתת הצעת ביטוח.

לפיכך ניתן להעביר לו את המיגונים הנדרשים."

(התכתובות הנ"ל צורפו כנספח ג' לכתב ההגנה של חברת הביטוח).

12. ביום **18.04.2016** שלח סוכן הביטוח הודעת דוא"ל לחברת הביטוח, במסגרתה ביקש לחדש את פוליסה מס' 643314568 (פוליסת החנות) החל מיום 1.4.2016, כאשר הוא מציין את השינויים המבוקשים, כך שבכתובת העסק מופיעים המבנה והמפעל; סכום הביטוח לפרק התכולה מיליון ₪; הביטוח למבנה 1,900,000 ₪ מתוכם 1,400,000 ₪ למבנה ו- 500,000 ₪ למפעל; וכן ביטוח אובדן הכנסות, פריצה, ביטוח סחורה בהעברה, ביטוח צד שלישי מורחב, ביטוח חבות מעבידים. עוד צוין כי **"החידוש יכלול השתתפות עצמית מוגדלת לפרק האש והפריצה בסך של 100,000 ₪ עד להמצאת המיגונים הנדרשים בהתאם"** (הודעה זאת תכונה להלן ולמען הנוחות: **בקשת החידוש או מכתב החידוש**, נספח 11 לתצהיר סוכן הביטוח).

13. ביום **19.4.2016** שלחה הגב' רויטל מילר, עובדת בסוכנות, הודעת דואר אלקטרוני לחתמת, כשבנדון כתוב **"א. בליוכר מס' טיוטה 699506364"** (מס' הפוליסה ביחס לביטוח המפעל) וצוין כי הם אינם מצליחים **"להדפיס את הפוליסה- ענף 77"**, והתבקש להעביר להם בקובץ העתק (נספח ג' לתצהיר חברת הביטוח).

ביום **19.4.2016** שלחה החתמת הודעת דואר אלקטרוני במענה לפניית של הגב' מילר, עם העתק לסוכנים בו היא מציינת כך:

"היי רויטל, בשיחה של שלמה ואסתי שריקי הובהר על ידה כי הצעה לביטוח תינתן רק על סמך קבלת אישורי המיגון הנדרשים בהתאם לדוח הסוקר, לפיכך לא אוכל להעביר לידכם הצעה".

14. ביום **20.04.2016** שלח סוכן הביטוח דוא"ל לחתמת בו הוא מציין כי בהמשך להוראת החידוש לפוליסה מס' 643314568 (פוליסת החנות) שהועבר לחתמת ביום 18.4.2016, מתבקשת חברת הביטוח לאשר כיסוי ו/או הפקת פוליסה לכתובת האדריכל 41 א.ת. שחורת אילת, קרי

לכתובת המבנה. עוד צוין כי ביטוח התכולה יהיה על סך של 600,000 ₪, וביטוח המבנה 1,400,000 ₪, המבוטח נכון להיום בפוליסה 597501744. בחלופת המכתבים בין הצדדים ציינה חברת הביטוח כי הבקשה מאושרת בכפוף להשתתפות עצמית בסך של 120,000 ₪ ולקיומן של 2 תחנות כיבוי אש עם גלגלון כפי שציין הסוקר בדרישותיו, והאישור תקף עד ליום 20.5.2016.

החתמת משיבה לו בהודעות דוא"ל מאותו היום שמאושר כיסוי ביטוחי לנזקי אש עד לסך של 600,000 ₪ פלוס חבויות, ללא כיסוי פריצה/זדון וכפוף להשתתפות עצמית של 120,000 ₪; האישור תקף עד ליום 20.5.2016, והכיסוי מותנה בקיומן של 2 תחנות כיבוי אש עם גלגלון כפי שציין הסוקר בדרישותיו.

בהמשך מבקש סוכן הביטוח אישור גם לחבויות, וזה מאושר.

על גבי חלופות הודעות דוא"ל הנ"ל, בין הסוכנות לחברת הביטוח (עמוד 163 לתצהיר התובעת) קיים רישום בכתב יד עליו תאריך 26.5.16 ובו כתוב "מאושר עד 31.6.16, ה.ע 150,000 ₪, ביצוע תחנת כיבוי אש וביצוע תחנת כיבוי נוספת" על מסמך זה חתומה עו"ד ירון (התכתובות המפורטות בסעיף זה יכוננו יחד להלן: **התכתובות הנוספות**).

15. אין מחלוקת כי ביום **14.08.2016** אירעה שריפה במפעל. לאחר התרחשות אירוע השריפה, הודיע בעלי התובעת לסוכן הביטוח אודות האירוע וביקש סיוע בקבלת תגמולי ביטוח בעבור הנזקים שנגרמו למפעל עקב אירוע השריפה.

16. ביום **15.08.2016**, למחרת אירוע השריפה, שלח סוכן הביטוח הודעת דוא"ל לחברת הביטוח בה הודיע על אירוע השריפה וביקש למנות שמאי וחוקר שריפות. כמו כן, ציין בהודעה כי הפוליסה מס' 699506364 הוקמה החל מיום 06.04.2016 ועד ליום 31.03.2017 ונמצאת בסטטוס מוקפאת חיתום, נוכח דרישת חברת הביטוח להמצאת אישורי מיגונים בהתאם לדו"ח סוקר. סוכן הביטוח ציין בהודעתו כי הוא מבקש לשלוח שמאי לשיקולה של חברת הביטוח "על מנת להתכונן לבאות (לאור אי הבנות עם המבוטח לעניין המצאת אישורי המיגונים ואישור הפוליסה)". יש לציין כי חברת הביטוח אכן שלחה מומחים מטעמה לצורך אומדן היקף הנזק שנגרם למפעל.

17. ביום **15.8.2016** שלחה חתמת העסקים מייל למנהלת צוות עסקים בחברת הביטוח, עו"ד ירון, בו היא כותבת כדלהלן:

"1. הוקמה הצעת מחיר אשר לא הועברה לסוכן (כלל המיילים בסריקה).

2. אין שום כיסוי ללקוח זה !

3. כתבתי במפורש לסוכן שלא אשלח לו הצעה עד לקבלת אישורי מיגון בהתאם למכתב הדרישות שנשלח אליו ולמבוטח בדואר רשום (בהתאם לדוח סקר שבוצע במקום).

4. בשיחתי כעת עם שלמה, טוען שלא כתב שיש כיסוי ביטוחי אלא הציע שלמען "הימנעות" מבעיות שעלולות להיות עם הלקוח, שנשקול אפשרות לשלוח שמאי(!?).

5. הבהרתי לו חד משמעית שאין כיסוי ביטוחי".

18. ביום 23.11.2016 שלחה חברת הביטוח לתובעת מכתב דחייה ביחס לתביעתה לקבלת תגמולי ביטוח בגין השריפה (להלן: **מכתב הדחייה**), בנימוק שלא קיימת פוליסה בתוקף במועד אירוע השריפה. עוד צוין במכתב הדחייה כי ככל וימצא שקיים כיסוי ביטוחי, נדחית התביעה בשל אי התקנת "ההגנות שנדרשו בדו"ח הסוקר".

19. נוכח דחיית בקשת התובעת, הוגשה התביעה דנן, התובעת העמידה את תביעתה על הסך של 6,890,000 ₪, בגין הרכיבים הבאים: נזק לתכולה בסך של מיליון ₪; נזקים למבנה בסך של 500,000 ₪; אובדן רווחים בסך של 500,000 ₪.

עוד טענה התובעת כי נוכח סירובה של חברת הביטוח לשלם את תגמולי הביטוח נגרמו לה נזקים כלכליים כבדים במיוחד והיא נאלצה להפסיק את פעילות המפעל ושיווק המוצרים וויתרה על חוזים רבים שהיו צפויים לה בהמשך השנה. בגין התנהלות זאת של חברת הביטוח, התובעת נקלעה למשבר כלכלי ו"למחנק אשראי", אשר הסתיים בחדלות פירעון של התובעת, התובעת העמידה נזק זה על הסך של 4,890,000 ₪.

ההליכים בתיק

20. התביעה הוגשה בתחילה על ידי התובעת ומנהלה מר איגור בליזכר (להלן: **מנהל התובעת**) ונגד חברת הביטוח.

21. ביום 17.10.2018 ניתן צו פירוק נגד התובעת בבית משפט המחוזי בבאר שבע (**פר"ק-50449-11-17**) וביום 30.04.2019 ניתן אישור של בית המשפט של הפירוק להמשיך בניהול ההליך שבכותרת ונקבע כי ככל שיוטלו הוצאות על התובעת, הוצאות אלו יחולו על קופת הפירוק.

ביום 4.9.2019 הודיע מנהל התובעת כי הוא אינו עומד על תביעתו באופן אישי, כך שהתובעת נותרה תובעת יחידה בהליך.

22. חברת הביטוח הגישה כתב הגנה ושלחה הודעה לצדדים שלישיים לנתבעים.

לאחר שהוגשה ההודעה לצדדים שלישיים, ביקשה התובעת לתקן את תביעתה ולהוסיף את הצדדים השלישיים כנתבעים בהליך, ובקשתה התקבלה.

ביום 20.5.2020 הודיעו הצדדים שפנו להליכי גישור, ולבקשתם נקבעה תזכורת פנימית בתיק.

ביום 13.10.2021, ולאחר מספר עדכונים לפיהם הצדדים עדיין מצויים בהליכי מו"מ, הודיעה התובעת על כישלון הגישור ובית המשפט התבקש לתת הוראות לגבי המשך ההליכים בתיק. נוכח הודעת התובעת, ניתנה החלטה לגבי הגשת ראיות הצדדים.

בהחלטה מיום 10.11.2022 נעתרתי לבקשת הנתבעים לשליחת הודעת צד ג' נגד איילון חברה לביטוח בע"מ (להלן: **איילון**). איילון ייצגה את הנתבעים בתחילה, אך החליטה להסיר את הכיסוי הביטוחי במהלך ניהול ההליך, וזאת לאחר שהתובעת חשפה שיחות מוקלטות בין מנהל התובעת לסוכנים (להלן: **השיחות המוקלטות**), שיחות אשר לטענת איילון פגעו בקוגנתה בייצוג הנתבעים בהליך.

יוער כי נוכח מתן האפשרות למשלוח הודעה לאיילון התארכו ההליכים בתיק, וניתנו אורכות להגשת ראיות הצדדים.

23. מטעם התובעת העידו: מנהל התובעת, מר רוטטיסלב בלויכר, בנו של מנהל התובעת (להלן: **בנו של מנהל התובעת**); מר טובי כהן, מנהל חברה קבלנית שביצעה את הקמת המבנה; מר אברהם לוי, בודק חשמל וחוקר שריפות; מר אורן אברהם, מנכ"ל חברת "עייט" האחראית על מערכת גילוי האש ואזעקה (להלן: **מנכ"ל העיט**); מר אלי דהן, מומחה כלכלי; ומר בני עזר, מהנדס ושמאי.

24. מטעם חברת הביטוח העידו: גב' ראדה בנילוש, מנהלת צוות במחלקת חיתום בחברת הביטוח; מר עידו לסיין, מיישב תביעות בחברת הביטוח; ורו"ח זוכוביצקי.

25. מטעם הנתבעים העידו הסוכנים.

26. מטעם איילון העידה הגב' שרי בכר, מנהלת צוות חבויות רכוש באיילון (להלן: **עדת איילון**).

27. לאחר הגשת ראיות הצדדים ושמיעת העדויות בתיק הצדדים הגישו סיכומים.

טענות התובעת

28. ביום אירוע השריפה הייתה למפעל פוליסה בתוקף, זאת בהתאם לבקשת החידוש. על כן, התנערות חברת הביטוח מתשלום תגמולי הביטוח מנוגדת לדין ומהווה הפרה של הוראות הפוליסה ו**חוק חוזה הביטוח**, תשמ"א-1981 (להלן: **חוק חוזה הביטוח**) ו/או כל דין אחר.

29. לטענתה, בחודש פברואר 2016, ולאחר שהתובעת החליטה לסגור את החנות, להחזיר מלאי לספקים ואת המלאי שנותר לאחסן במחסן, היא ביקשה להעביר את הכיסוי הביטוחי מהחנות למפעל.

30. הפוליסה של החנות מתחדשת בחודש אפריל ועם סיום תקופת הביטוח סוכם לחדש את הביטוח כאשר הפעילות העסקית היא של המפעל, שכן המבנה, הוא מבנה תעשייתי שנמצא בשלבי בניה ולא הייתה שם פעילות, למעט משרד שנמצא בתוך מבנה זמני בחצר.

31. סוכן הביטוח אמר למנהל התובעת שהוא דואג לביטוח, וסוכם עמו שהביטוח יתחדש עם השינויים הבאים: הביטוח יחול על המפעל והמבנה; התכולה תבוטח בסך של מיליון ₪; המבנה יבוטח בסך של 1,900,000 ₪, מתוכם 1.4 מיליון ₪ למבנה והיתרה של 500,000 ₪

למפעל; אובדן הכנסות על בסיס יומי של חצי מיליון ₪ ל- 100 יום; ביטוחים נוספים (ביטוח סחורה בהעברה, ביטוח צד ג', ביטוח חבות מעבידים), ההשתתפות העצמית תעמוד על 100,000 ₪ עד לביצוע מיגונים. לעניין זה מפנה מנהל התובעת למכתב החידוש, נספח 8 לתצהירו.

32. ביום 5.4.2016 הגיע סוקר למפעל, יחד עם סוכן הביטוח. הסקר נערך לגבי פוליסת ביטוח שהייתה בתוקף במועד הסקר, פוליסה מס' 643314568, שמועד תחילתה ביום 1.4.2016 וסיומה ביום 31.3.2017. בהתאם לדוח הסוקר סיבת ההזמנה היא מיקום חדש, ואיש הקשר לביצוע הסקר ומסירת הפרטים הוא סוכן הביטוח. מהסקר עלה שסוכן הביטוח הודיע לחברת הביטוח על בקשת התובעת לחדש את הפוליסה ולהוסיף את המפעל. החידוש החל מיום 1.4.2016, כהמשך ישיר לפוליסה שהסתיימה ביום 31.3.2016, וצפוי היה להסתיים ביום 31.3.2017, בדוח הסוקר גם נרשמו הכיסויים הביטוחיים המבוקשים: אש מבנה - 634,000 ₪; אש תכולה 950,000 ₪; אובדן רווחים 520,000 ₪; חבות מעבידים 20,000,000 ₪ ועוד.

לטענתה, האמור לעיל אינו מתיישב עם טענת סוכן הביטוח בתצהירו לפיה נפגש עם מנהל התובעת ובנו רק ביום 6.4.2016 ורק באותה הפגישה קיבל לראשונה את הפרטים בנוגע לנתוני הביטוח המבוקשים במפעל. דוח הסוקר מוכיח שטענת סוכן הביטוח בנוגע לפגישות עם מנהל התובעת הן שקריות (סעיפים 21-23 לסיכומי התובעת).

33. ממכתב החידוש מיום 18.4.2016 עולה שעד לאותו המועד התובעת לא ידעה שצריך להתקין אמצעי מיגון ו/או לא הודיעה שאין בכוונתה לערוך ביטוח. שכן, סוכן הביטוח ראה חשיבות בקיום כיסוי ביטוחי וברור כי בשלב הזה התובעת או מי מטעמה לא אמרו שהם לא רוצים את הביטוח שכן לו הדברים היו נאמרים חזקה שסוכן הביטוח לא היה שולח את מכתב החידוש.

34. לאחר מכתב החידוש, אין כל הודעה בכתב המעידה שחברת הביטוח אינה מוכנה לבטח את התובעת או אינה מוכנה לבטח אותה בהשתתפות עצמית מוגדלת, להפך, ישנן התכתבויות בהן הוארכה תקופת הכיסוי הביטוחי עד להמצאת אישורי מיגון תמורת השתתפות עצמית מוגדלת.

בקשת החידוש הכוללת את המפעל, היא ראייה לכריתת חוזה ביטוח באמצעות הסוכנות. עצם העובדה שהתבקש חידוש, ולא התבקשה פוליסה חדשה, מעידה על אומד דעת הצדדים, גמירות הדעת והמסוימות שבחוזה שנכרת: ממשיכים כיסוי ביטוחי, ולא מתחילים מחדש.

עוד היא טוענת, שעצם העובדה שחברת הביטוח הסכימה לבטח את המפעל בהשתתפות עצמית מוגדלת עד להתקנת אמצעי מיגון מעידה על גמירות דעת ואומד דעת הצדדים.

35. לטענתה, לכל הפחות ניתן לראות בהודעת סוכן הביטוח הצעת ביטוח שנועדה לגשר על דרישות חברת הביטוח לקיום מיגונים כתנאי לעריכת הפוליסה באמצעות השתתפות עצמית מורחבת. הצעת הביטוח משקפת את ההסכמות אליהן הגיעו התובעת ועובדי הסוכנות והיא

מסוימת דיה כדי להשתכלל לחוזה, כפי שנקבע בע"א [702/89](#) אליהו חברה לביטוח בע"מ נ' **נועם אורים** 14/04/1991 [נבו] (להלן: **פסק דין נועם אורים**).

מכל מקום, מעת שסוכם על חידוש הפוליסה לא נשלחה כל הסתייגות של חברת הביטוח מהכיסוי הביטוחי ולפיכך אין ולא הייתה כל סיבה שהתובעת תחשוב שאין לה כיסוי ביטוחי.

36. התובעת מפנה לפסק דינו של כב' השופט אוקון, בת"א (שלום תל אביב-יפו) [16318/96](#) **יעקב חזן נ' שמשון חברה לביטוח בע"מ** [נבו] (13.12.1998, להלן: **פסק דין חזן**) שם עובד נפגש עם סוכן ביטוח לצורך עריכת ביטוח חיים. העובד מילא הצעת ביטוח ולאחר מכן נפגע במשחק כדורגל. בפסק דין חזן, בניגוד למקרה הנדון, לא הייתה מחלוקת כי בעת התאונה הליך החיתום לא הסתיים. חברת הביטוח החליטה שלא לבטח את המבוטח, אך לא שלחה לו הודעה על כך. בית המשפט בחן את השאלה האם היה בהצעת הביטוח בטרם עברה חיתום כדי לחייב את המבטחת, והשיב על כך בחיוב, וקבע שמועד הביטוח הוא המועד שנכתב בהצעה.

לטענתה, פסק דין זה אומץ על ידי בית המשפט העליון בעניין [רע"א 104/08 פלוני נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ](#) [נבו] (2.2.2011, להלן: **פס"ד פלוני**), שם נקבע כי בתקופת הביניים שבין הצעת הביטוח ועד שמקבל המועמד לביטוח את עמדת המבטחת לצירופו כמבוטח, יחשב המועמד כמבוטח. בעניין הנדון, לא נמסרה לתובעת תשובת חברת הביטוח, ועל כן היא מבוטחת לתקופת הביניים.

37. על תאריך תחילת הביטוח ניתן ללמוד מפסק הדין חזן הקובע, שתאריך התחילה הוא התאריך בהצעת הביטוח, ובעניין הנדון - התאריך שנרשם גם בהצעת הביטוח ובדוח הסוקר, הוא - 1.4.2016.

התניית תחילתו של חוזה ביטוח לאחר אישור חברת הביטוח היא התניה שחייבת להיות ברורה, מפורשת ועניינית, כעולה מפסק הדין בעניין ת"א (מחוזי ת"א) [383/96 מנורה בע"מ נ' פולק דורית](#) [נבו] (2.7.1997, להלן: **פסק דין פולק**). בעניין הנדון לא נעשה כך - באחת מהשיחות המוקלטות מיום 18.06.2018 עולה שחברת הביטוח וסוכן הביטוח לא אמרו לתובעת ו/או מי מטעמה דבר **"לא אמרנו לא א' ולא אמרנו ב'...."** (עמוד 14 לתמלול ההקלטות שורה 17).

38. לטענתה, הייתה לה ציפייה סבירה שהפוליסה תחל במועד שנכתב בהצעת הביטוח ובדו"ח הסוקר, ולעניין זה היא מפנה לע"א (מח' חיפה) [150/08 כמיל חכים נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ](#) [נבו] (1.2.2009, להלן: **פסק דין חכים**).

39. חברת הביטוח וסוכן הביטוח ידעו שהסתייגות מצירוף התובעת לפוליסה חייבת להיעשות בכתב. בשל כך בכתב חברת הביטוח מיום 6.4.2016, שנטען שנשלח למנהל התובעת, דרשה חברת הביטוח שמנהל התובעת יחתום שהוא מבין ומסכים לכל האמור בו.

חברת הביטוח טענה שהמכתב נשלח לתובעת בדואר רשום. מכאן שהיא יודעת שהמכתב לא התקבל אצל התובעת. העובדה שחברת הביטוח לא הציגה אישור דואר רשום משמשת כנגדה ומלמדת שידעה שהמכתב לא התקבל אצל התובעת.

משום שלא נמסרה לתובעת כל הסתייגות בכתב לפיה חברת הביטוח אינה מוכנה לבטח אותה, לא הייתה לה סיבה לחשוב שאין כיסוי ביטוחי בתוקף למפעל לאחר שביקשה זאת מהסוכן.

40. סוכן הביטוח טען לראשונה בתצהירו שהגיע למשרד התובעת, שם נפגש עם מנהל התובעת ובנו, ונתן להם את המכתב ששלחה חברת הביטוח, גרסה שהיא שקרית ואף אם הייתה נכונה מלמדת על רשלנות סוכן הביטוח.

בניסיון להוכיח טענה זאת טען סוכן הביטוח שבמועד הפגישה התקשר ושוחח עם מנכ"ל העיט והפציר בו להתקין לתובעת מערכת אזעקה על מנת שיינתן לה כיסוי ביטוחי. מנכ"ל העיט זומן לעדות, העיד שלא הסכים לתת לנתבעים תצהיר ביחס לטענות אלו, והבהיר שהשיחה הנטענת מעולם לא התקיימה.

מעבר לכך, לא הובאה כל ראיה על אותה פגישה בה נמסרו לכאורה מכתבי חברת הביטוח לתובעת, ולו הגיע לפגישה מדוע לא החתים את מנהל התובעת על המכתב.

41. לטענתה, בהתאם לפסיקה היה על המבטחת ושלוחיה להודיע למבוטח על קבלה חלקית או דחיית הצעת הביטוח בכתב ובמפורש, כעולה מפסק דינו של בית המשפט השלום בהרצליה בעניין [ת"א \(שלום הרצי\) 7563-09-15 שלמה אבשלום נ' עוזד וקסלר](#) [נבו] (8.5.2018), להלן: **פסק דין וקסלר**.

דרישת הכתב הפכה מחייבת, זאת בהתאם להנחיות חוזר הביטוח 181-2020 לפיהן על סוכני הביטוח לתעד בכתב או בדרך אחרת מסירת מידע מהותי למועמד לביטוח, הנחיות אשר אושרו בבית המשפט העליון. לעניין זה מפנה התובעת ל**תא"מ (שלום קריות) 57557-09-20** **עאמר חטיב נ' חוריה סח** [נבו] (30.11.2023).

42. עוד טוענת התובעת, שלא הייתה סיבה "שלא לצרף את התובעת לביטוח" (סעיף 54 לסיכומי התובעת), שכן במועד הרלוונטי כל אמצעי המיגון שנדרשו כבר היו מותקנים במפעל. האישורים לא הומצאו במועד משום שהתובעת לא ידעה שיש צורך להציגם ולא עודכנה מעולם על ידי סוכן הביטוח או חברת הביטוח בדבר צורך כזה. אישורי ההתקנה צורפו לראיות התובעת, קיומם ותקינותם לא נסתרו, והם מחזקים את טענתה, שטענת הסוכנים, שנציגי התובעת אמרו "שישרף המפעל" היא שקרית.

43. לאחר הגשת התביעה, קיים מנהל התובעת, מספר שיחות עם סוכן הביטוח במהלכן הוקלט סוכן הביטוח. לטענתה, מהשיחות עולה הודאה של סוכן הביטוח כבעל דין למספר טענות: לכך שמעולם לא אמר מפורשות למנהל התובעת כי אין כיסוי ביטוחי למפעל; לכך שבמועד

האירוע אמר סוכן הביטוח כי יש כיסוי ביטוחי בתוקף; ולכך שחברת הביטוח היא שהתרשלה והסתירה מסמכים הרלוונטיים לתביעה.

44. בניגוד לטענת סוכן הביטוח, התכתובות הנוספות בוצעו בהמשך לבקשת החידוש בה נכלל המפעל ומהוות אישור לרצון ולאומד דעתה של חברת הביטוח להקמת כיסוי ביטוחי גם למפעל.

תכתובות אלו מעידות על רצונה של חברת הביטוח לבטח את התובעת, תוך שהסכימה להאריך את הכיסוי הביטוחי עד להמצאת אישורים לאמצעי המיגון תמורת השתתפות עצמית מוגדלת, זאת בניגוד לטענה לפיה התכתובות נוגעות להרחבת הכיסוי במבנה ולא במפעל.

45. לטענתה, ניתן לראות בבקשת החידוש לכל הפחות הצעת ביטוח, "שנועדה לגשר על דרישת (חברת הביטוח) לקיום מיגונים כתנאי לעריכת הפוליסה באמצעות השתתפות עצמית מורחבת" (סעיף 31 לסיכומים). בקשת החידוש כהצעת ביטוח משקפת את ההסכמות אליהן הגיעו התובעת וסוכן הביטוח והיא מסוימת דיה כדי להשתכלל לכדי חוזה. לעניין זה מפנה התובעת לפסק הדין בעניין נועם אורים.

לטענתה, ניתן להבין זאת גם משיחתם המוקלטת של מנהל התובעת וסוכן הביטוח על כך שלכל הפחות נערכה הצעת ביטוח.

כמו כן, משום שמעולם לא נמסרה לה תשובת חברת הביטוח ולכל הפחות לא נמסרה לה תשובתה בנוגע לכיסוי הביטוחי לאחר שליחת בקשת החידוש, עליה להיות מבוטחת בתקופת הביניים שבין שליחת בקשת החידוש ועד להנפקת פוליסה.

בהסתמך על פסק דין נועם אורים בו נקבע כי "אין מניעה שסוכן הביטוח יאמר למבוטח כי הסיכום ביניהם כפוף לאישור חברת הביטוח ועד אז אין למבוטח כיסוי ביטוחי, אך עליו לעשות כן במפורש". טוענת התובעת כי על חברת הביטוח להבהיר באופן חד וברור כי אין כיסוי ביטוחי בהתאם לתנאי המיגון, ושבמקרה דנן לא הובהר לתובעת במפורש.

46. הנתבעים החזיקו בכל המידע הביטוחי של התובעת וניהלו אותו, תוך שהם זוכים לאמונה המלא של התובעת. לפיכך, התובעת הייתה בטוחה שקיים ביטוח המכסה את המפעל ונכרת חוזה ביטוח באמצעות הסוכן, זאת עקב מצג השווא אותו הציגו הסוכנים בפני התובעת לאורך כל הזמנים הרלוונטיים ועד לצירופם להליך כנתבעים, אז שונתה גרסתם.

47. סוכן הביטוח מעולם לא עדכן את בעלי התובעת מפורשות על קיומה של בעיה עם הביטוח, או צורך בהשלמת דרישות המיגון. התובעת הוטעתה לחשוב, שהמפעל היה מבוטח מיד לאחר שביקשה להנפיק פוליסה למפעל כשסגרה את החנות בפברואר 2016.

48. לטענתה, מכתב חברת הביטוח בנוגע לסקר המיגונים לא הוצג לה, ומעולם לא הוצגה איזושהי הסתייגות מהכיסוי הביטוחי.

49. עוד טוענת התובעת שנכרת חוזה ביטוח באמצעות הסוכנות. סוכני הביטוח משמשים שלוחים של חברת הביטוח בשלב כריתת חוזה הביטוח. ככל שסוכני הביטוח הציגו בפניה מצג שווא לכך שקיים כיסוי ביטוחי למפעל, מצגם מחייב את חברת הביטוח לתשלום תגמולי הביטוח. זאת ועוד, אם סוכני הביטוח לא דאגו להאריך את הפוליסה ולטפל ברצון התובעת לכיסוי הביטוחי למפעל, אזי הם התרשלו ועליהם לפצות את התובעת על נזקיה בגין כך.

50. ההתכתבויות הנוספות, בנוגע להרחבת הכיסוי למבנה והגדלת ההשתתפות העצמית, התגלו לתובעת לאחר אירוע השריפה על ידי סוכני הביטוח, שרצו לעזור לה והמשיכו במצג השווא גם בזמנים אלו. לאחר אירוע השריפה המשיך סוכן הביטוח לטעון בפניה שנרכש כיסוי ביטוחי ושיטפל בתשלום תגמולי הביטוח. רק בפגישה במשרדי חברת הביטוח, לאחר השריפה, נחשפה התובעת לראשונה לכך שקיים ספק באשר לביטוח ולאחר מכן קיבלה את מכתב הדחייה.

51. לטענתה, עדות סוכן הביטוח אינה אמינה שכן בשיחות המוקלטות לא ציין במפורש את הגרסה, שנטענה בהליך זה, לפיה מעולם לא היה כיסוי ביטוחי למפעל ושהבהיר זאת למנהל התובעת. בשיחות המוקלטות, סוכן הביטוח לא מזכיר ולו פעם אחת את הטענות שטען בתצהירו ונראה שהוליד שולל את מנהל התובעת. הסוכן מסר גרסאות שונות, עת מחוץ לכותלי בית המשפט טען שיש כיסוי ביטוחי למפעל, וחברת הביטוח היא שהתרשלה וזו העמדה שימסור לבית המשפט כשישאל על כך.

התובעת מבקשת לתת לעדותו של סוכן הביטוח משקל אפסי ולכל היותר נמוך מאוד, זאת משום שלא הכחיש את דבריו ומצגי השווא לתובעת אלא שלטענתו עשה כן "כי הרגיש לא נעים", כך שמתעורר קושי לוגי בעמדתו.

52. לטענתה, רישיונו של סוכן הביטוח כסוכן ביטוח נשלל, כך שבפועל מכר ביטוח ללא רישיון ובניגוד לחוק. עוד היא טוענת, שסוכן הביטוח, שהציג בפניה מצג שווא לפיו הוא איש ביטוח מנוסה וזכה באמונה, הוליד אותה שולל בכך שטען בפניה שהיה צריך להיות כיסוי ביטוחי ואם אין כיסוי זה אשמת הביטוח, עד שמסר גרסה אחרת כשהפך להיות נתבע בהליך.

53. לטענתה, לא בכדי הודיעה איילון לסוכנים שהיא מתנערת מהכיסוי הביטוחי, וכי דבריה של העדה מטעם איילון מלמדים על הלך הרוח של סוכן הביטוח, והוא שמדובר באדם המשקר.

54. הטענה לפיה התובעת לא ראתה את בקשת החידוש ולכן אינה יכולה להסתמך עליה מחזקת את טענתה לפיה מנהל התובעת היה שבוי בידי סוכניו המנהלים את ענייני הכיסוי הביטוחי.

55. לטענתה, אין היגיון שהתכתובות הנוספות בנוגע להארכת מועד תקופת הביטוח עד ליום 31.03.2016 התייחסו למבנה, שכן פוליסת הביטוח שלו הייתה בתוקף עד לחודש אוקטובר 2016.

56. על כן טוענת התובעת, שיש לקבל את תביעתה ולחייב את הנתבעים בסכום הנתבע בסך של 6,890,000 ₪, הסכום מורכב מנזקים ישירים כתוצאה מאירוע השריפה בסך של 2 מיליון ₪. עוד נטען שבשל אי קבלת כספי הביטוח נקלעה החברה לסחרור כלכלי שהוביל להליכי חדלות פירעון, אשר גרם לה לנזק של 4,890,000 ₪.

טענות חברת הביטוח

57. לטענת חברת הביטוח, אין המדובר בסוגיה של כיסוי ביטוחי, היקפו ותנאיו, אלא על עצם קיומה של פוליסה על כל תנאיה. לטענתה, למפעל התובעת לא נכרת מעולם חוזה ביטוח, לא הופקה פוליסה על ידי חברת הביטוח ו/או מי מטעמה, והמפעל לא בוטח מעולם.

58. לכתבי הטענות של התובעת לא צורפה פוליסה בתוקף, לא צוין מספר פוליסה ולא צורפו מסמכים מהותיים המוכיחים את קיומה של פוליסה בעת קרות אירוע השריפה. בנוסף, התובעת לא שילמה כל פרמיה שהיא בעבור הכיסויים למפעל. התובעת מנסה להפוך את נטל הראייה לכך שעל חברת הביטוח להוכיח שלא נכרת חוזה ביטוח, ולא שעל התובעת להוכיח את עצם קיומו של חוזה ביטוח תקף, נטל שהתובעת לא עמדה בו.

59. התובעת נשענת על בקשת החידוש כראייה לכך שנכרת חוזה ביטוח, אך היא אינה יכולה להוכיח באמצעותו שעמד למפעל כיסוי ביטוחי בזמני האירוע וזאת מהנימוקים להלן:

א. בהתייחס למפעל המדובר בכיסוי חדש שלא היה קיים קודם לכן. על כן האמור במכתב החידוש אינו תחליף לטופס הצעה לביטוח או טפסים אחרים שאותם היה על התובעת למלא כדי להקים פוליסה וכיסוי ביטוחי.

ב. התובעת שינתה חזית בסיכומיה בטענתה לפיה לא היה צורך בפוליסה חדשה למפעל משום שהיא מהווה המשך לפוליסה לחנות שנסגרה. מעבר לשינוי החזית, המפעל לא בוטח משנת 2012 והפוליסה שהגיעה לסיומה נוגעת לחנות שנסגרה. מדובר במוצרים ביטוחיים שונים ובמפעל שלא בוטח בעבר, לכן לא ניתן לטעון לחידוש ולא ברור כיצד אפשר ליצור פוליסה משותפת לעסקים ונכסים שונים של התובעת, כל זאת על דרך של חידוש.

ג. זאת ועוד, בקשת החידוש לא מבססת כריתת חוזה ביטוח, משום שהיא אינה מהווה הצעה של חברת הביטוח: התובעת לא ידעה על שליחתה, על התנאים שפורטו בה ולא הסכימה לשליחתה, סעיפי ההצעה לא היו מקובלים עליה, לכן הבקשה לא מייצגת את אומד דעתה.

ד. אין לראות בבקשת החידוש הצעה - לא מבחינה פרוצדוראלית, לא עובדתית ולא מהותית. אין המדובר בהצעה אלא בפניה ראשונית של סוכן אל מבטחת, הנעשית במסגרת בירור היתכנות לקראת כריתת חוזה חדש.

ה. יתר על כן, לא התבצע קיבול למסמך על ידי חברת הביטוח. יתרה מכך, חברת הביטוח שלחה דואר אלקטרוני לסוכנים ביום 19.04.2016 בו צוין כי לא תישלח הצעה לביטוח המפעל לפני מילוי תנאי המיגון.

לפיכך, לא הוכחו הצעה וקיבול של חברת הביטוח לשם כריתת חוזה הביטוח, לכן גם לא ניתן לטעון לזכויות חוזיות כלשהן.

60. אשר לטענת התובעת, שהסקר נערך לגבי פוליסת הביטוח מס' 643314568 שמועד תחילתה ביום 1.4.2016 ומועד סיומה ביום 31.3.2017, כהמשך ישיר לפוליסת החנות שהסתיימה ביום 31.3.2016, חברת הביטוח טוענת שהפוליסה לא הייתה בתוקף, אלא נפתחה באופן חריג כטופס פוליסה במערכת רק בעבור שליחת הסוקר לאותו יום בלבד ותו לא. כלומר, במערכות חברת הביטוח לא הוקמה שום פוליסה רלוונטית למפעל.

61. התובעת לא ידעה על קיומה ותנאיה של בקשת החידוש, ומדובר במסמך שנוצר ביוזמת הסוכנים. לכן, היא אינה יכולה לטעון שהמדובר במסמך מחייב בגדר הצעה המייצגת את אומד דעתן של התובעת וחברת הביטוח.

62. גם אם ניתן היה לראות בבקשת החידוש כהצעה או כחלף פוליסה, גם אז המסמך נעדר תוקף שכן התובעת לא המציאה את האישורים על קיום המיגונים שמהווים תנאי לקיום הפוליסה.

63. עמדתם של הסוכנים הייתה כל העת שהפוליסה שהוקמה, לכאורה, הינה בסטטוס "מוקפאת חיתום" עד לקבלת אישורי מיגון, שלא נמסרו.

64. לחילופין, טענות התובעת מייחסות לחברת הביטוח את רשלנותם של סוכני הביטוח בתור שלוחיה של חברת הביטוח מכוח דיני השליחות. לטענתה, ובניגוד לטענת הסוכנים, לא היה לה קשר ישיר וזיקה ישירה לתובעת משום שהתובעת לא פנתה אל חברת הביטוח ואף לא הכירה אותה כמבטחת אפשרית.

65. ככל ויש צדק בטענות התובעת, אז הפרו הסוכנים את חובת הנאמנות הנדרשת ועל כן זכאית חברת הביטוח לפיצוי מלא מהסוכנים שהם שלוחי התובעת. לחילופין, הסוכנים פעלו ברשלנות ועל כן עליהם לפצות את חברת הביטוח מכוח דיני הנזיקין.

66. ככל שייקבע שישנה סתירה בגרסאות הסוכנים בשל השיחות המוקלטות, אזי הסוכנים התרשלו פעמיים אל מול חברת הביטוח, גם כי פעלו בהיעדר הרשאה ו/או סמכות וגם כי התנהלותם לוקה בחוסר נאמנות. כך או כך, אין לחייב את חברת הביטוח כשולחת ואם כן הרי עליהם לשפותה במלוא נזקיה.

67. אם יקבע שיש כיסוי ביטוחי למפעל, הרי שהתוצאה הינה פועל ישיר מרשלנותם של הסוכנים, ומחוסר אמינותם, ואין להם הזכות להישמע בטענה כי פעלו כשלוח של חברת הביטוח ואין מקום לחייב אותה בגין תוצאות רשלנותם והתנהלותם.

68. חברת הביטוח מבקשת לדחות את התביעה כנגדה, או לחילופין לפסוק לתובעת פיצוי בסכום כולל של 550,000 ₪, וכן לחייב את הנתבעים הן במישרין והן כחייבים בשיפוי חברת הביטוח במסגרת ההודעה לצד שלישי ששלחה נגדם.

טענות הנתבעים

69. לטענת הנתבעים, יש לדחות את התביעה, משום שהיא נעדרת כל עילה נגדם או קשר סיבתי בינם ובין היעדר הכיסוי הביטוחי.

70. לטענתם, חברת הביטוח וסוכן הביטוח לא זנחו את הטיפול בבקשה לבטח את המפעל, שכן בעקבות הפנייה חברת הביטוח שלחה למפעל סוקר שיבדוק את המיגונים הקיימים.

71. לטענתם, בעל הסוכנות התלווה לסוקר בביקורו ביום 5.4.2016 ואמר לאנשי התובעת במעמד הסקר שכתנאי לעריכת הביטוח יהיה על התובעת להתקין את המיגונים הנדרשים על ידי הסוקר.

72. ביום 6.4.2016, נפגש סוכן הביטוח עם מנהל התובעת ובנו, ואלו שוחחו בעניין סכומי הביטוח המבוקשים מטעמם בנוגע למפעל ולהרחבה למבנה. באותה פגישה הסביר סוכן הביטוח, שעל התובעת לעמוד בדרישות המיגון שיקבעו על ידי חברת הביטוח בהמשך לביקור הסוקר.

73. ביום 11.04.2016 נשלח סוקר למבנה, וזאת נוכח בקשת התובעת להעביר את תכולת החנות למבנה והרחבת הפוליסה ובהמשך לדוא"ל ששלח סוכן הביטוח מיום 28.02.2016. גם לאחר סקר זה, שלחה חברת הביטוח מכתב באשר למיגונים הנדרשים לשם הרחבת הפוליסה למבנה.

74. לטענת הנתבעים, התובעת עדכנה שתכולת החנות עברה למבנה, זאת בניגוד לטענתה לפיה עדכנה את סוכן הביטוח בדבר סגירת החנות והעברת התכולה למפעל.

75. לאחר ביקור הסוקר, סוכן הביטוח נפגש באופן אישי עם מנהל התובעת. בפגישה זו עדכן אותו בדבר ממצאי דו"ח הסוקר ודרישת חברת הביטוח לביצוע מיגונים נוספים כתנאי להנפקת פוליסת המפעל ולצורך הרחבת הפוליסה הקיימת של המבנה. מנהל התובעת אמר לו, שאינו מתכוון לבצע את דרישות המיגון מטעמים כלכליים (סעיפים 27-28 לתצהירו של סוכן הביטוח).

76. מנהל הסוכנות התקשר למנהל התובעת על מנת לקבל ממנו התייחסות לעניין המיגונים ולברר את רצונו באשר לביטוח המפעל, ולאחר שלא נענה התקשר לבנו של מנהל התובעת, עמו שוחח מפורשות באשר לכך שלא יהיה ביטוח למפעל ללא התקנת המיגונים והמצאת האישורים. לאחר מכן, לא יצרו עמם נציגי התובעת קשר עד לאחר אירוע השריפה.

77. לטענתם, התובעת ביקשה לרכוש פוליסה חדשה למפעל שלא בוטח כלל עד אותה עת. על כן, טענת התובעת שרכישת כיסוי ביטוחי חדש למפעל, אשר לא בוטח במהלך שנות הפעילות, הינו אך "החלפת כיסוי", היא טענה שגויה ומופרכת.

78. עוד הם טוענים כי מבוטח המבקש לערוך ביטוח ומפנה בקשה לסוכן בעניין זה אינו רשאי להניח כי החוזה נכרת תוך חוסר מעש.

79. חברת הביטוח הגיבה לבקשה לכריתת חוזה באמצעות שליחת הסוקר לשם ביצוע סקר מיגונים, ובאמצעות שליחת מכתב אודות הסקר ממוען ישירות לתובעת. על כן, מתבקשת המסקנה כי קיימת תקשורת ישירה בין התובעת לבין חברת הביטוח ללא מעורבות הנתבעים.

80. טענת התובעת לפיה מכתב דרישת המיגונים לא נמסר לה על ידי סוכן הביטוח ושפגישתם לא התקיימה, היא שקרית. אשר לטענת התובעת שאי החתמת מנהלה על המכתב בפגישה מעידה על כך שהפגישה לא התקיימה, טוענים הנתבעים כי היא מעידה על כך שהמסמך לא נחתם, משום שמנהל התובעת סרב לבצע את דרישות המיגונים.

81. אשר לטענת התובעת לכך שלא קיבלה את מכתב דרישת המיגונים לכתובתה, שכן החליפה כתובת, הרי שהטענה אינה יכולה לעמוד משלא הציגה את הודעתה על שינוי כתובתה.

82. לטענתם, בעת אירוע השריפה לא עמדה למפעל פוליסה בתוקף, לכן לא צורפה פוליסת ביטוח לתביעה, לא נחתמה הצעה לביטוח על ידי התובעת לעניין גובה הפרמיה ולא שולמה כל פרמיה.

83. התכתובות הנוספות בנוגע להארכת הכיסוי הביטוחי התייחסו למבנה ולא למפעל לכן אינן רלוונטיות ולא מעידות על קיומו של כיסוי ביטוחי למפעל.

84. ניסיון התובעת לראות בבקשת החידוש כהצעת ביטוח המסוימת דיה כדי להשתכלל לכדי חוזה ביטוח מופרכת ונעדרת בסיס. הבקשה לבטח את התובעת באותה הפוליסה בהשתתפות עצמית מורחבת היא אפשרות שהעלה סוכן הביטוח כברירת מחדל שתגן על התובעת, משום שידע שאין פוליסה ושהתובעת אינה מתכוונת להתקין מיגונים. לכן, טענת התובעת לפיה הסיפא לבקשת החידוש מעידה על גמירות דעת ואומד דעת הצדדים, כך שחברת הביטוח הסכימה לבטח את התובעת בתקופת הביניים, אינה נכונה.

85. לטענתם, התובעת לא ידעה על שליחת בקשת החידוש ואף מטעם זה אינה יכולה להיאחז בה.

86. ההכרעה באשר להתרחשויות בתקופת הביניים נלמדת ומוסקת מתודעתו של המבוטח באותה עת, ובענייננו התובעת לא עשתה דבר בנוגע להתקנת המיגונים שנדרשו בדו"ח הסוקר, באופן המוכיח כי נטשה את רצונה לרכוש כיסוי ביטוחי. רק לאחר אירוע השריפה הומצאו מסמכים הנוגעים למיגונים. זאת ועוד, התובעת לא הציגה אישורים על הימצאות הגנות המקיימות את דרישת חברת הביטוח בפועל, והמסמכים שהוצגו על ידי התובעת לא מקיימים את הדרישות.

87. זאת ועוד, מנהל התובעת חתם על הצעה לביטוח ביחס למבנה, התנהלות המלמדת על ידיעתו, שככל שהיה מקיים את תנאי המיגונים לגבי המפעל, היה עליו למלא ולחתום על הצעה לביטוח ולהתקדם בתהליך כריתת חוזה הביטוח.
88. לטענתם, יש לדחות את התביעה גם בשל חוסר אמינות מנהל התובעת ובנו, שהרבו להשיב בצורה בלתי ממוקדת ובגרסאות שקריות: מנהל התובעת הוצג כמי שלא דובר עברית היטב, על אף שהתנהלותו מול סוכן הביטוח התקיימה בעברית; אופן מסירת תצהירו של מנהל התובעת התברר כשקר; וטענת מנהל התובעת כי ביטח את המפעל כבר משנת 2012, התבררה כשקר.
- עוד הם טוענים כי יש להפחית ממשקל עדותו של מנהל התובעת שהעיד כעד אחרון, וישב באולם בית המשפט ושמע את עדויות כל העדים, למעט שניים.
89. אשר לשיחות המוקלטות, אזי ולאורך כל ההליך עמדו הנתבעים על גרסתם לפיה מעולם לא עמד למפעל כיסוי ביטוחי בתוקף. גם במהלך השיחה לא אמר סוכן הביטוח למנהל התובעת שהיה כיסוי ביטוחי למפעל בזמן השריפה, אך גם לא אמר לו בשיחה שלא היה. השיחות המוקלטות הינן ניסיון לחלץ הודאת בעל דין לפיה היה לתובעת ביטוח למפעל, ניסיון שכשל.
90. היות שלא הוצג אף מסמך בסיסי שיכול להעיד על המשך קיומו של תהליך כריתת חוזה ביטוח מעבר לביורר ולבקשה הראשונית לרכוש ביטוח למפעל, טוענים הנתבעים לדחיית התביעה.
91. הנתבעים טוענים שהתובעת במעשיה ו/או מחדליה גרמה להיעדר הכיסוי הביטוחי, שהיא זאת שגרמה לנזקיה ואף הסתכנה מרצון ולא קיימה את הנדרש לצורך הכיסוי הביטוחי.
92. הנתבעים מעולם לא הודיעו לתובעת על קיומו של כיסוי ביטוחי למפעל ולא הציגו כל מצג שהוא כאילו קיים ביטוח או כיסוי ביטוחי למפעל. נוכח ההקלטות בהן נאמר שסוכן הביטוח לא אמר למנהל התובעת שיש לו ביטוח למפעל, שינתה התובעת את טענתה לכך שהיא זו שסברה שיש פוליסת ביטוח למפעל, ולא כי נאמר לה שיש ביטוח.
93. אשר להודעת צד ג' ששלחה חברת הביטוח, הנתבעים טוענים שפעלו במיומנות ומקצועיות ללא דופי או רשלנות וכשלוחי חברת הביטוח בהתאם לתנאים ב**חוק השליחות** תשכ"ה-1965 (להלן: **חוק השליחות**). לכן ככל שיחויבו ברשלנות אזי חבותם מחייבת את חברת הביטוח ששלחה אותם לביצוע כריתת החוזה (שלא נכרת לטענתם).
94. ככל שהיה מחדל בתהליך כריתת חוזה הביטוח, הוא של חברת הביטוח, אשר יצרה קשר ישיר מול מנהל התובעת כששלחה את דו"ח הסוקר שבוצע במפעל.

95. חברת הביטוח מתנהגת בחוסר תום לב, בכך שהמציאה מסמכים לתביעה באופן סלקטיבי, נמנעה מהבאת עדים רלוונטיים, דוגמת החוקר הפרטי שגבה עדויות בימים שלאחר אירוע השריפה. על כן יש לדחות את הודעת צד ג' נגדם.

96. הטענה לפיה הסוכנים פעלו בניגוד להרשאתם ולסמכותם כשלוחי חברת הביטוח, מהווה הרחבת חזית אסורה, שכן לא נטענה בהודעה לצד שלישי. לטענתם, לא צורפה כל תשתית ראייתית דוגמת החוזה בינם לבין חברת הביטוח בכדי לקבוע האם פעלו בניגוד להרשאה.

97. באשר לשליחת הודעת צד ג' נגד איילון, טוענים הנתבעים כי איילון נהגה בחוסר תום לב מוחלט כלפיהם עת הסירה מהם את הייצוג המשפטי והכיסוי הביטוחי. זאת ועוד, לא היה מקום מצד איילון להסיר את הייצוג והאחריות מהסוכנות ומנהלה, לגביהם לא נטענה כל טענה.

98. לטענתם, איילון קיימה בירור עובדתי עם לשכת סוכני הביטוח ואלה טענו בפניה שהסוכנים לא עשו רע ועל איילון להמשיך ולייצגם, כך ניכר כי חברת איילון אינה מהססת לטעון טענות סרק כנגד מבוטחיה.

99. הנתבעים חוזרים על כך שסוכן הביטוח לא שינה את גרסתו בשיחות המוקלטות עם מנהל התובעת, החל מיום גילוי השריפה ועד סיום ההוכחות ולכן אין יסוד להחלטת איילון לדחות לסוכנות הביטוח ולמנהל הסוכנות מתן כיסוי ביטוחי במסגרת פוליסת אחריות מקצועית.

טענות צד ג' - איילון

100. איילון הסירה את הכיסוי הביטוחי משום שבהקלטות בין סוכן הביטוח לבין מנהל התובעת עלתה גרסה עובדתית שונה מהגרסה שנמסרה על ידי הנתבעים.

101. גרסתו המאוחרת של סוכן הביטוח מערערת ואף הורסת את קו ההגנה שהוצג בכתב ההגנה המקורי שגיבשה עוה"ד מטעם איילון בהסתמך על הגרסה הראשונה.

102. הסרת הכיסוי מסוכן הביטוח חייבה הסרת הכיסוי גם מסוכנות הביטוח וממנהל הסוכנות, שכן הדבר היה מוביל לניגוד עניינים אליו היו נקלעים שני הצדדים.

103. לטענתה, בעל דין אינו רשאי להעלות טענות עובדתיות חלופיות סותרות ו/או שאינן מתיישבות האחת עם השנייה ([תקנה 27 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018](#)). מכאן, לנוכח השוני ו/או הסתירה שבין הגרסה הראשונה שמסר סוכן הביטוח ואשר עליה סמכה את כתב ההגנה, לא רשאית הייתה איילון על פי דין להמשיך בייצוג המשפטי כאשר התגלו הקלטות בהן מציג סוכן הביטוח גרסה עובדתית שונה.

104. יתרה מכך, השיחות המוקלטות נערכו בידיעתו המפורשת של סוכן הביטוח והנושא שלהן הוא הטענות שהועלו בכתב ההגנה שהוגש מטעם איילון. סוכן הביטוח לא דיווח על התקיימותן עד אשר נחשפו בשלב מתקדם יותר של ההליך המשפטי.

105. לטענתה, אמירותיו של סוכן הביטוח במסגרת ההקלטות לא רק סותרות את הגרסה שנמסרה לאיילון, אלא מהוות הודאה של סוכן הביטוח בדבר כוונה לייצר חוסר בהירות וספק, זאת על מנת לחזק את עמדת התובעת, ואף הצעה של סוכן הביטוח להשתמש בחוסר הבהירות שנוצר.

106. סוכנות הביטוח באמצעות סוכן הביטוח הפרו את הוראותיה של פוליסת האחריות המקצועית, בכך שהגרסאות השונות מהוות הכבדה קשה ומשמעותית על היכולת של איילון להגן עליהם בבית המשפט.

107. בכל אופן טוענת איילון כי הגרסה שנמסרה בכתב ההגנה היא גרסת האמת, ועל כן יש לדחות את תביעת התובעת.

דין והכרעה

108. השאלות העיקריות העומדות להכרעה הן :

האם נכרת חוזה ביטוח בין התובעת לחברת הביטוח עובר לאירוע השריפה, המקים לתובעת כיסוי ביטוחי לצורך קבלת תגמולי הביטוח בגין השריפה.

אם יקבע שלא נכרת הסכם, האם התובעת הוטעתה על ידי הנתבעים לחשוב כי קיים הסכם בתוקף, ומה השלכותיו של מצג שווא כזה על חברת הביטוח והנתבעים.

109. רק אם ייקבע שקיימת פוליסה בתוקף יהיה מקום לדון בטענותיהם של הצדדים בסוגיית הנזק והוכחתו.

110. כמו כן יש לדון בטענות הנתבעים באשר להסרת הכיסוי הביטוחי על ידי איילון.

כריתת חוזה ביטוח – מסגרת נורמטיבית

111. חוזה ביטוח, נכרת ככל חוזה, בדרך של הצעה וקיבול, חל עליו חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973 (להלן: חוק החוזים), ולצורך כריתתו נדרשים יסודות של גמירות דעת ומסוימות [ראו פסק דין נועם אורים וספרו של ירון אליאס, דיני ביטוח (מהדורה שלישית, 2016), להלן: ספרו של אליאס] בעמוד 289].

112. לעניין גמירות הדעת הנדרשת לצורך הוכחת כריתת חוזה ביטוח, ראו ספרו של אליאס :

"המונח גמירת דעת הוגדר בספרות המשפטית כ"רצון מגובש, כוונה רצינית להתקשר בחוזה והחלטיות. בניגוד לכוונה ליצור יחסים משפטיים שהיא מופשטת וכללית, גמירת

הדעת היא מוגדרת וצריכה להיות מכוונת להתקשרות מסוימת עם צד מסוים.... " מבחן גמירת הדעת הוא מבחן אובייקטיבי, דהיינו "מבחן חיצוני של ההצהרה ולא מבחן פנימי של הכוונה. החוק אינו מסתפק בגמירת דעת בעלמא, אלא תובע השתקפות חיצונית שלה. מבחן גמירות הדעת הוא אפוא מבחן אובייקטיבי המשתקף בגילוי החיצוני של ההסכמה. עם זאת, למבחן אובייקטיבי זה יש מספר מצומצם של חריגים שמקורם, בדרך-כלל, בשיקולים שונים של מדיניות משפטית" (עמוד 301, ההדגשה הוספה – ע' ר').

113. אשר לדרישת המסוימות הנובעת מסעיף 2 לחוק החוזים, זו צריכה להיות מלאה במידה מספקת עד שניתן יהיה לראות באמור בה עם קיבולה "חוזה מלא ובר ביצוע, ללא צורך במשא ומתן משלים נוסף". עם זאת, על הפירוט הנדרש להתייחס לעיקרי הדברים בלבד, והוא ניתן להשלמה בדיעבד על ידי אמצעי ההשלמה שמציע הדין. בהתאם לסעיף 1 לחוק חוזה הביטוח ולדין, התנאים העיקריים הנדרשים לשם כריתת חוזה הביטוח הם: זהות המבטח, זהות המבוטח, מהות הסיכון המכוסה, תקופת הביטוח, דמי הביטוח ושיעור תגמולי הביטוח (פסק דין נועם אורים בסעיפים 820 – 821).

114. אשר למציע והניצע בהסכם ביטוח מציין אליאס בספרו :

"לפי התבנית הטיפוסית של ההתקשרות הביטוחית, המבוטח הוא המגיש את הצעת הביטוח, והמבטח הוא הניצע. עם זאת, קיימים מקרים לא מעטים שבהם מתהפכות היוצרות באופן שהמבוטח הוא הנדרש לקבל את הצעתו של המבטח.... עם זאת אין לטעות היותו של המבוטח מציע או ניצע אינה משנה את התמונה היסודית שלפיה הליכי ההצעה והקיבול הנוגעים לחוזה הביטוח נשלטים באופן מלא על-ידי המבטח. עובדה זו מחייבת לבחון במשנה זהירות את הליכי כריתת החוזה, ולאזן, במקרים המתאימים, את כוחו העדיף של המבטח באמצעות הכפפתו לחובות אמון ותום לב מוגברות" (עמודים 307-308).

115. אשר למערכת היחסים בין חברת הביטוח לבין סוכן הביטוח נקבע בעניין נועם אורים שסעיף 33(א) לחוק חוזה הביטוח קובע חזקה לפיה סוכן הביטוח נחשב לשלוח של המבטח לעניין המשא ומתן לקראת כריתת חוזה הביטוח וכריתתו, אלא אם פעל כשלוח של המבוטח לפי דרישתו בכתב.

116. ברע"א 2281/05 אריה חברה ישראלית לביטוח בע"מ נ' משה קפלנסקי [נבו] (12.11.2007), נקבע כי אין מניעה שסוכן הביטוח יאמר למבוטח, כי הסיכום ביניהם כפוף לאישור חברת הביטוח ועד אז אין למבוטח כיסוי ביטוחי, אך עליו לעשות כן במפורש. אם סוכן הביטוח אינו מסייג את הקיבול, אלא מבטיח שיש כיסוי ביטוחי החל מתאריך מסוים, יחייב הדבר את המבטח.

בהתייחס לעוולה נזיקית של סוכן הביטוח, העיקרון הוא שהשליחות אינה חלה על פעולות אסורות שבוצעו על ידי השלוח, ובמקרה מעין זה יחויב השלוח באופן אישי על נזקיו. עם זאת, ישנם מקרים בהם יחויב השולח בגין העוולה הנזיקית שביצע השלוח. חבות המבטח במקרים מעין אלו יכולה לנבוע הן מדיני השליחות, וזאת כאשר פעולת השלוח נופלת למסגרת חזותה

החיצונית של הרשאתו, והן מדיני הנזיקין עצמם, אם במסגרת אחריות ישירה של המבטח, ואם במסגרת אחריותו השילוחית של המבטח. במקרה האחרון תחול אחריות השולח בכל מקרה שהשלוח מבצע עוולה במסגרת תפקידו כשלוח, וזאת בסייגים מסוימים (סעיפים 18-17 לפסק הדין).

מן הכלל אל הפרט

117. התובעת טוענת שיש לראות בבקשת החידוש ראייה לכריתת חוזה ביטוח באמצעות הסוכנות, שכן התבקש חידוש, ולא התבקשה פוליסה חדשה, והתנהלות חברת הביטוח מעידה על אומד דעת הצדדים, גמירות הדעת והמסוימות שבחוזה שנכרת: ממשיכים כיסוי ביטוחי, ולא מתחילים מחדש.

118. בהתאם לאמור לעיל, לשם כריתתו של חוזה, לרבות חוזה ביטוח, יש להוכיח שנכרת חוזה בדרך של הצעה וקיבול ולצורך כריתתו נדרשים יסודות של גמירות דעת ומסוימות. להלן אבחן האם התובעת הוכיחה את התנאים הללו אשר רק בהתקיימותם ניתן יהיה לקבוע כי נכרת חוזה ביטוח.

גמירות הדעת

119. אין חולק כי מעת הקמת המפעל בשנת 2012 ועד לפניית התובעת לנתבעים בבקשה לביטוח המפעל, המפעל לא היה מבוטח. בתצהירו טען מנהל התובעת כי חשב כל השנים שהמפעל מבוטח (סעיפים 19-20 לתצהיר). המדובר בטענה שאינה מתיישבת עם העובדה שמספר שנים לפני כן העבירה התובעת את כל הביטוחים שלה מסוכנות הנתבעים לסוכנות אחרת, שכן חשבה שאלו גובים ממנה סכומים גבוהים, ועל כן כבר באותה העת ידעה שאין לה ביטוח למפעל, לעניין זה ראו עדותו של מנהל התובעת בעניין :

”עו”ד קפלסנקי: אבל תראה אתה הרי עזבת את שלמה ואת יענקל’ה עזבת והלכת לסוכן ביטוח אחר נכון?

העד, מר א. בלויכר: עזבתי וחזרתי.

עו”ד קפלסנקי: כשעזבת עזבת לסוכן ביטוח בשם אמיר בירן נכון?

העד, מר א. בלויכר: נכון.

עו”ד קפלסנקי: אבל תראה גם אצל אמיר בירן לא היה לך ביטוח לאדריכל 8, איך אתה מסביר את זה?

העד, מר א. בלויכר: אין לי הסבר לזה. אני יצאתי משם ברגע שיצאה לבעיה עם רוני דואק ושלומי נתן לי הסבר מאוד מקצועי דרך אגב אני אומר לך לא היה כל כך מעניין עזבתי אותם וביקשתי להעביר להם את כל התיק, לא בדקתי,

עו”ד קפלסנקי: מה שאתה מעיד לא מסתדר כי אם אתה היית כל הזמן חושב מ-2012 שיש לך ביטוח באדריכל 8 והיית הולך לסוכן ביטוח ובית

המשפט היה רואה שיש לך ביטוח באדריכל 8, כשחזרת לשלומי הוא היה יכול להבין שאולי יש ביטוח באדריכל 8 אבל אני מראה לך שגם כשאתה הלכת לסוכן ביטוח אחר לא שלומי ולא 25 שנה ולא כל מה שסיפרתם גם שם לא היה לך ביטוח לאדריכל 8.

עו"ד סביון: גברתי אני מתנגד לשאלה, הצגת הדברים מטעה, כל מה שקשור לפוליסת העסק להבדיל מהפוליסה הקבלנית שאכן נעשתה אצל אמיר בירן כל פוליסות העסק גם אדריכל 41 גם אדריכל 8 גם החנות תמיד היה באמצעות שלמה גרינברגר וגולדשלגר והצגת הדברים מטעה.

עו"ד קפלסניקי: א' חבל שחברי מדריך את העד כשהעד באולם ו-ב' אני אשאל את העד עוד שאלה. האם נכון שאתה כשהלכת לאמיר בירן לקחת את כל הביטוחים שלך והלכת לאמיר בירן? את כל הביטוחים אתה הוצאת משלמה ויענקל'ה כי כעסת כי במחיר 100% מהביטוחים שלך נכון או לא?

העד, מר א. בליוכר: הם עשו העברה.

עו"ד קפלסניקי: הם עשו העברה של כל הביטוחים שלך.

העד, מר א. בליוכר: נכון

(עמוד 317 שורות 4-30, ההדגשה הוספה – ע' ר').

מנספח 3 לתצהיר מנהל התובעת, עולה שבשנת 2014 סוכנות הביטוח בירן היא שטיפלה בתובעת. קרי, בשנת 2014 עת העבירה התובעת את ביטוחיה לסוכנות אחרת, היה עליה לדעת מה הם הביטוחים שיש לה, לרבות ביטוח המפעל.

התנהלות זאת של התובעת מלמדת על שניים. ראשית, שהתובעת ידעה להתנהל בענייני ביטוח, ואף העבירה את ביטוחיה לסוכנות ביטוח אחרת נוכח טענותיה שהנתבעים גובים ממנה סכומים גבוהים, וזאת בניגוד לרושם אותו ניסתה ליצור בעת שמיעת העדויות לפיה אין לה מושג קלוש, וכל עשיית הביטוחים נעשתה על ידי הנתבעים ללא כל מעורבות שלה. שנית, התנהלות זאת מעידה שהתובעת ידעה אלו ביטוחים היו לה באותה העת, ובכללם האם המפעל היה מבוטח אם לאו.

120. בעדותו טען בנו של מנהל התובעת שלאביו היו חשובים ביטוחים ולדעתו היה ביטוח למפעל בשנים 2012-2014 (עמוד 251 שורות 3-15, ועמוד 270 שורות 26-27).

מנהל התובעת נחקר אף הוא לעניין זה ואישר את חשיבות הביטוחים בעיניו (עמוד 276 שורות 31-33), ועת עומת מול הטענה כי האמור אינו מתיישב עם העובדה שהמפעל לא היה מבוטח במשך 4 שנים משנת 2012 השיב שחשב שבשנים הללו המפעל היה מבוטח, ואמר זאת לבא כוחו (עמוד 277 שורות 10-13, ועמוד 278 שורות 1-3, ושורות 11-23). חזקה על אדם, בוודאי איש עסקים, שידע אלו מנכסיו מבוטחים. בוודאי שטענה של מנהל התובעת שלא ידע

שהמפעל אינו מבוטח אינה מתיישבת עם העובדה שבשלב מסוים החליף סוכן ביטוח בטענה של פרמיות גבוהות, שאז חזקה עליו שבחן את הביטוחים הקיימים כדי להגיע למסקנה כזו. בוודאי שכאשר העביר את הביטוחים לסוכן החדש, יכול היה בנקל לדעת שהמפעל אינו מבוטח ומן הסתם ידע על כך.

על כן יש לקבוע שבמועד בו ביקשה התובעת לבטח את המפעל, ידעה התובעת שהמפעל לא היה מבוטח בעבר, ומדובר בפוליסה חדשה. לפיכך, יש לדחות את טענתה שפוליסת המפעל היא בגדר חידוש פוליסה, ולא בגדר פוליסה חדשה, עת מעולם המפעל לא בוטח על ידה בעבר.

121. אף שאין חולק שהתובעת ביקשה לבטח את המפעל, הרי שהתנהלותה מעידה, שסברה שדי בכך שתבקש לבטח את המפעל, מבלי שנקטה בכל פעולה לוודא מה הם תנאי הביטוח, לרבות הפרמיות הנדרשות לצורך הקמת פוליסת ביטוח, ומבלי ששילמה פרמיות בפועל, כדי שתהיה לה פוליסה בתוקף, התנהלות שאין לקבלה.

122. בסעיף 19 לתצהירו של מנהל התובעת ובהתייחס לבקשת התובעת לחידוש הפוליסה וכן הפרטים לביטוח וסכומי הביטוח נטען כך:

"בחודש פברואר סגרנו את החנות ברחוב המלאכה והודענו על כך לסוכן, ובמקביל הסוכן דאג בעת חידוש הפוליסה להעביר את הביטוח למפעל הבריכות, הפוליסה מתחדשת בחודש אפריל ועם סיום תקופת הביטוח סוכם לחדש את הביטוח כאשר הפעילות העסקית (למעט פרויקטים שהיו מבוטחים בפוליסת עבודות קבלניות) הייתה של מפעל הבריכות. סוכן הביטוח ידע זאת ואמר לי שהוא דואג לביטוח ואנו סמכנו עליו ובטחנו בו, באופן ספציפי סיכמתי עם שלמה שהביטוח יתחדש עם השינויים הבאים -" (ההדגשה הוספה – ע' ר').

בהמשך סעיף 19 לתצהירו אף פורטו השינויים שלטענת מנהל התובעת הוסכם עליהם עם סוכן הביטוח: **הביטוח יחול על המפעל והמבנה**; התכולה תבוטח בסך של מיליון ₪; המבנה יבוטח בסך של 1,900,000 ₪, מתוכם 1.4 מיליון ₪ למבנה והיתרה של 500,000 ₪ למפעל; אובדן הכנסות על בסיס יומי של חצי מיליון ₪ ל-100 יום; ביטוחים נוספים (ביטוח סחורה בהעברה, ביטוח צד ג', ביטוח חבות מעבידים), ההשתתפות העצמית תעמוד על 100,000 ₪ עד לביצוע מיגוונים, ולעניין זה הפנה מנהל התובעת בתצהירו למכתב החידוש (נספח 8 לתצהירו).

123. למול טענותיו של מנהל התובעת בתצהירו לפיהן סיכם את תנאי הביטוח עם סוכן הביטוח, הרי עת נחקר מנהל התובעת לגבי פרטי הביטוח הציג גרסה אחרת לפיה לא ידע דבר אודות הביטוח ותנאיו. לטענתו בקשת החידוש, אותה בקשה אליה הפנה בסעיף 19 לתצהירו, הובאה לידיעתו רק לאחר השריפה:

עו"ד עמיקם: יש שם סכומים, שלומי אומר לחברת הביטוח אומר תחדשו או לא, לא משנה כרגע, אומר להם מבנה סכום כזה וכזה תכולה ככה וככה ואובדן הכנסות סכום כזה וכזה בסדר? עכשיו מי קבע את סכומי הביטוח שמופיעים בנייר הזה?

העד, מר א. בליוכר: שלמה.

עו"ד עמיקם: מתי ראית אותם בפעם הראשונה?

העד, מר א. בליוכר: כשהוא נתן לי את זה בבוקר.

עו"ד עמיקם: אחרי השריפה.

העד, מר א. בליוכר: כשהייתה שריפה לאחריה אני התקשרתי אליו הוא אמר לי תבוא בבוקר,

עו"ד עמיקם: כשהוא כותב באותו מסמך "סכום הביטוח תכולה" אתה יודע מה זה תכולה?

העד, מר א. בליוכר: לא בדיוק.

עו"ד עמיקם: אבל כתוב כאן 1,000,000 עכשיו זה החלטה, אני מדבר לשיטתך זאת אומרת לגרסה שלך, זו ההחלטה של שלומי, הוא יכול היה לרשום כאן תכולה 2,000,000 שקל 4,000,000 שקל 500,000 שקל החלטה שלו, מאיפה הוא לקח את המסמך הזה אתה לא יודע.

העד, מר א. בליוכר: אני לא יודע.

עו"ד עמיקם: ואתה גם לא ראית את זה לא תיקנת אותו כי ראית את זה רק אחרי השריפה,

העד, מר א. בליוכר: נכון.

עו"ד עמיקם: בסדר עכשיו הוא כותב סכום ביטוח מבנה 1,900,000 שקל מתוכם זאת אומרת זה מחולק ל-1,400,000 ואדריכל 41 זה המבנה התעשייתי שלכם והיתרה, היתרה זה העודף 500,000 באדריכל 8 שזה וקסלר. מי קבע את ה-1,900,000 ומי קבע את החלוקה?

העד, מר א. בליוכר: שלומי.

עו"ד עמיקם: 500,000 שקל המפעל אתה לא זה הרבה מעט אתה לא יודע.

העד, מר א. בליוכר: לא יודע את הכמות.

עו"ד עמיקם: לא יודע.

העד, מר א. בליוכר: יכול להיות זה היה משהו.

עו"ד עמיקם: יכול היה לרשום גם 5,000,000. עכשיו אובדן הכנסות על בסיס יומי 500,000 שקל ל-100 זה בסך הכל 500,000 זה ככה כותב את זה גברתי בתצהיר שלו שזה,

העד, מר א. בליוכר: צריך להיות 5.

עו"ד עמיקם: זה טעות והכל בסדר עכשיו זה שבסיס יומי יש לך אובדן הכנסות של 5,000 שקל זה מי קבע?

העד, מר א. בליוכר: שלומי גם. דרך אגב על זה דווקא הוא אחר כך הסביר לי הכל.

עו"ד עמיקם: לא אחר כך הסביר לך, אני מדבר שהוא כתב את המכתב הזה הוא קבע.

העד, מר א. בליוכר: הוא קבע.

עו"ד עמיקם: זאת אומרת מאיפה הוא לקח את ה-5,000 שקל?

העד, מר א. בליוכר: אין לי מושג.

עו"ד עמיקם: והוא קבע גם 100 יום הוא יכול היה לקבוע 365 יום הוא יכול היה לקבוע 50 יום והוא קבע 100 יום,

העד, מר א. בליוכר: לעולם לא ישבתי אתו ואף פעם הוא לא אמר לי מה הולך אמר "לך תעבוד אתה מרים טלפון יש לך (לא ברור) לך הכל בסדר זה הכל בסדר", זה התנהלות הייתה שיטתית,

(עמוד 312 שורות 5-33, עמוד 313 שורות 1-16, ההדגשה הוספה – ע' ר').

124. מנהל התובעת טען בעדותו שהתובעת לא ידעה על שליחת בקשת החידוש ושהיא אף לא הייתה מעורבות בגיבוש התנאים שפורטו בה. טענה זו פוגעת ביכולת התובעת להתבסס על אותו מסמך כהצעה קונקרטית לחוזה ביטוח המייצג את גמירות דעתה, שכן לא הכירה או סיכמה את תנאיו בכדי שייצג את אומד דעתה.

על כן ובהעדר כל ידיעה לגבי פרטי הביטוח לא יכולה התובעת לטעון לגמירות דעת ביחס להתקשרותה בחוזה ביטוח.

זאת ועוד, עדותו של מנהל התובעת סותרת את הנטען בסעיף 19 לתצהירו שכל התנאים לעיל סוכמו יחד עם סוכן הביטוח. המדובר בטענות עובדתיות סותרות שאינן יכולות לדור בכפיפה אחת. כיצד ייתכן שבתצהירו טוען מנהל התובעת שסיכס עם סוכן הביטוח כי הביטוח יתחדש עם השינויים המפורטים באותו סעיף, ואילו בעדותו טען שאין לו כל קשר לאותו מסמך; אינו יודע מדוע נקבעו הסכומים; ו"מעולם לא ישב אתו", קרי, עם סוכן הביטוח.

125. התובעת טענה שהייתה לה ציפייה סבירה שהפוליסה תחל במועד שנכתב בהצעת הביטוח ובדו"ח הסוקר, טענה שלא ניתן לקבל, שכן ציפייה סבירה יכולה להיות למי שהיה מעורב בבקשת החידוש והיה מודע לתנאים שפורטו בה. בהעדר ידיעה של התובעת ביחס למועד שנכתב בבקשת החידוש או בדוח הסוקר, התובעת אינה יכולה לטעון כי הייתה לה ציפייה כלשהי.

126. עוד טוענת התובעת, שהתכתובות הנוספות, שהועברו לאחר מכתב החידוש, מהוות אישור לרצון של חברת הביטוח ולאומד דעתה להקמת כיסוי ביטוחי למפעל, ושחברת הביטוח אישרה להאריך את הכיסוי הביטוחי עד להמצאת אישורי המיגון תמורת השתתפות עצמית מוגדלת. דין טענות אלה של התובעת להידחות.

127. מעיון בתכתובות עליהן נסמכת התובעת עולה כי המדובר בתכתובות הנוגעות לביטוח שנעשה למבנה ברחוב האדריכל 41, ואין להן קשר לביטוח המפעל, שהיה בכתובת האדריכל 8:

ביום 20.04.2016 שלח סוכן הביטוח דוא"ל לחתמת העסקים בו הוא מציין כי בהמשך להוראת החידוש לפוליסה מס' 643314568 על שם התובעת שהועבר לחתמת העסקים ביום 18.4.2016, מתבקשת חברת הביטוח לאשר כיסוי ו/או הפקת פוליסה **לכתובת האדריכל 41** **את שחורת אילת, קרי לכתובת המבנה**. עוד צוין כי ביטוח התכולה היה על סך של 600,000 ₪, וביטוח המבנה 1,400,000 ₪, המבוטח נכון להיום בפוליסה 597501744.

בחלופת המכתבים בין הצדדים ציינה חברת הביטוח כי הבקשה מאושרת בכפוף להשתתפות עצמית בסך של 120,000 ₪ וקיומן של 2 תחנות כיבוי אש עם גלגלון כפי שציין הסוקר בדרישותיו, וכי האישור תקף עד ליום 20.5.2016.

כך, חתמת העסקים השיבה בהודעות דוא"ל מאותו היום שמאושר כיסוי ביטוחי לנזקי אש עד לסך של 600,000 ₪ פלוס חבויות, ללא כיסוי פריצה/זדון וכפוף להשתתפות עצמית של 120,000 ₪; האישור תקף עד ליום 20.5.2016; והכיסוי מותנה בקיומן של 2 תחנות כיבוי אש עם גלגלון כפי שציין הסוקר בדרישותיו.

בהמשך מבקש סוכן הביטוח אישור גם לחבויות, וזה מאושר.

מסמך נוסף שהוחלף בין הסוכנות לבין חברת הביטוח הוא מסמך עם רישום ידני, על גבי חלופת הודעות דוא"ל הנ"ל, (עמוד 163 לתצהיר התובעת) עליו תאריך 26.5.2016 ובו כתוב **"מאושר עד 31.6.16, ה.ע 150,000 ₪, ביצוע תחנת כיבוי אש וביצוע תחנת כיבוי נוספת"** על מסמך זה חתומה עו"ד אסתר ירון, מנהלת צוות עסקים בחברת הביטוח.

128. לא מצאתי שחלופת המכתבים מתייחסת למפעל נוכח האמור במכתב מיום 20.4.2016 בו מצוין כי הוא מתייחס לכתובת האדריכל 41, שהיא כתובת המבנה ולא כתובת המפעל.

יתרה מכך, בחלופת המכתבים צוין שהכיסוי מותנה בקיומן של 2 תחנות כיבוי אש עם גלגלון כפי שציין הסוקר בדרישותיו. ואילו מעיון בדוח הסוקר שנעשה למפעל, כמו גם במכתב דרישת המיגונים, לא מצאתי כי דרישה זאת מופיעה, אלא היא מופיעה במכתב דרישות המיגון שיצא למבנה (ראו נספח 5 לתצהירו של סוכן הביטוח).

129. עוד טוענת התובעת בעניין זה, שאין סיבה הגיונית להניח שההתכתבויות הנוספות בין סוכן הביטוח לבין חברת הביטוח בנוגע להארכת מועד תקופת הביטוח עד ליום 31.6.2016 התייחסו לביטוח המבנה, שכן פוליסת הביטוח שלו הייתה בתוקף עד לחודש אוקטובר 2016.

אף טענה זאת נדחית. שכן, מהודעת דוא"ל ששלח סוכן הביטוח לחברת הביטוח ביום 28.2.2016, לאחר שהתובעת ביקשה להעביר את פעילות החנות למבנה צוין כי:

"המבוטח העביר את פעילות העסק החל מיום 28.2.2016 לכתובת והמבנה המפורטים בפוליסה מס' 597051744 (פוליסת המבנה – ע' ר'). מבקש לאשר כיסוי עד לתאריך 15.3.2016 ע"מ לבצע סקר מיגונים (בוצע בעבר עבור המבנה בלבד) והתאמת הדרישות ע"י המבוטח" (ההדגשה הוספה – ע' ר').

קרי, כבר במכתב זה המתייחס למבנה, מתבקשת חברת הביטוח לבטח את "פעילות העסק" שהועברה למבנה, וזאת בשונה מהביטוח שבוצע בעבר למבנה בלבד.

130. לסיכום פרק זה, אני מוצאת, שהתובעת לא ידעה את פרטי הביטוח כמפורט לעיל ולכן אין גמירות דעת מצידה בנושא זה. כמו כן, עולה מהאמור, שסוכן הביטוח וחברת הביטוח החלו לדון בתנאים לביטוח למבנה ולא למפעל, שהוא זה שניזוק ולכן אין תחילת ראייה לביטוח למפעל.

131. להלן אתייחס לראיות נוספות להעדר גמירות הדעת והמסוימות של התובעת בנוגע לביטוח המפעל משום שהתובעת כלל לא סיכמה את דרכי התשלום ואף לא את הפרמיות שישולמו ואף לא שילמה דבר בגין ביטוח המפעל.

דרישת המסוימות

132. באשר לדרישת המסוימות, והרכיבים הנדרשים לקיומו של חוזה ביטוח, נקבע בפסק דין נועם אורים כדלהלן:

"חוק חוזה הביטוח אינו קובע מפורשות הגדרה מיוחדת של חוזה ביטוח, המפרט את מרכיביו השונים. יחד עם זאת ייתכן כי אפשר ללמוד מסעיף 1 לחוק מה הם המרכיבים הדרושים:

"חוזה ביטוח הוא חוזה בין מבטח לבין מבטח המחייב את המבטח תמורת דמי ביטוח, לשלם, בקרות מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח למוטב."

מכאן שיש צורך בחוזה; מבטח; מבטח; קביעת דמי הביטוח; קביעת האירוע בגינו ישולמו התגמולים למבטח, וקביעת שיעור התגמולים (ראה לעניין זה גם בחיבורו הנ"ל של פרופ' ידין בעמ' 29) " (סעיף 8 לפסק הדין).

133. בבקשת החידוש צוינו זהות המבטח והמבוטח, צוין מהות הסיכון המבוטח, צוינה תקופת הביטוח ושיעור תגמולי הביטוח המבוקשים. כמו כן, צוינה בקשה לתשלום השתתפות עצמית מוגדלת לפרק האש והפריצה בסך של 100,000 ש"ח "עד להמצאת המיגונים הנדרשים בהתאם". עם זאת, לא סוכמו תנאים מהותיים והכרחיים שהם גובה הפרמיות ותנאי התשלום.

134. לעניין זה ראו את ספרו של אליאס בעמודים 551-552, באשר לחשיבות גובה הפרמיות ותנאי התשלום לצורך הקמת חוזה ביטוח:

"דמי הביטוח מהווים יסוד מכונן של חוזה הביטוח. סעיף 1 לחוק חוזה הביטוח, המגדיר את מהותו של חוזה הביטוח, מורה כי: חוזה ביטוח הוא "חוזה בין מבטח לבין מבטח המחייב את המבטח, תמורת דמי ביטוח, לשלם, בקרות מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח למוטב". הגדרה זו מלמדת כי דמי הביטוח מהווים תנאי הכרחי ליצירת חוזה ביטוח. חוזה המחייב מבטח לשלם תגמולים שלא תמורת דמי ביטוח אינו "חוזה ביטוח".

דמי הביטוח מהווים תנאי מעמיד של החוזה אף מנקודת מבטם של דיני החוזים הכלליים. סעיף 2 לחוק החוזים קובע כי ההצעה החוזית צריכה להיות מסויימת דיה כדי אפשרות לכתוב את החוזה בקיבול ההצעה. דמי הביטוח הם יסוד מיסודותיו של חוזה הביטוח. לפיכך, דרישת המסויימות אינה באה על סיפוקה באין הסכמה של הצדדים לגבי שיעורם. ברוח זו נאמר כי: "המחיר מהווה פריט מרכזי בכל חוזה המושגת על תמורה. קשה להניח כי אם הצדדים לא הסכימו על המחיר, נוצר חוזה, אפילו כך כינו הצדדים את ההסכם ביניהם". אכן, הצעת ביטוח החסרה את מרכיב דמי הביטוח אינה הצעה הניתנת לקיבול". הצעה מעין זו מהווה, לכל היותר, "הזמנה" להתקשר בחוזה, להבדיל מ"הצעה" המקנה בעקבותיה כוח קיבול. יש לציין עם זאת כי כאשר סכום דמי הביטוח לא צוין בהצעה או בפוליסה, אך הצדדים הגיעו מראש להסכמה בדבר מנגנון השלמה של החוזה, יהא החוזה תקף ומחייב לעתים להתחקות אחר רצון הצדדים באמצעות פירוש החוזה, ולאחר בדרך זו את שיעור דמי הביטוח שהוסכם בין הצדדים אך מסיבות שונות לא זכה לביטוי מפורש בחוזה" (ההדגשה הוספה – ע' ר').

לעניין זה ראו גם ה"פ (מחוזי ירושלים) 216/93 בנק דיסקונט לישראל בע"מ נ' "סלע" חברה לביטוח בע"מ [נבו] (11.8.1998), שם נקבע כי ללא הסדרת סכום הפרמיה אין הצעת ביטוח אלא הזמנה להתקשר בחוזה:

"מאחר שהרעיון לחדש את חוזה הביטוח לא יכול היה לגשר על פני העדר הנתון המהותי של תעריף הביטוח החסר, ממילא יש לראות את פניית "מפעילי ספרים" באותו שלב כ"הזמנה" להתקשר בחוזה להבדיל מ"הצעה" המקנה בעקבותיה כוח קיבול. ההזמנה היא שלב מוקדם להצעה, בעת שטרם היה ברור מהו תעריף הביטוח הנדרש" (עמוד 12 לפסק הדין של כבי' השופטת אילה פרוקצ'יה).

135. במקרה הנדון, לא זו בלבד שלא נקבעה הפרמיה שעל התובעת לשלם וכן דרכי התשלום, הרי שהתובעת אף לא הציגה ראיות לתשלום פרמיה בעבור הביטוח למפעל. כמו כן, מחקירתו הנגדית של מנהל התובעת עלה שהוא אינו יודע האם שולמה פרמיה בעבור ביטוח למפעל, או כמה פרמיה הוא משלם בעבור אילו מביטוחיו הקיימים, ואף אישר שלא קיבל לידיו פוליסה למפעל "פוליסה אישית ביד? לא אין לי" (ראו עמ' 318 שורה 19 לפרוטוקול).

136. על כן, ובהעדר פרטים לגבי הפרמיה ותנאי התשלום, אין בבקשת החידוש את הפרטים הנדרשים העולים כדי מסוימות הנדרשת להכרה במסמך זה כחוזה ביטוח.

קיבול

137. בפסק דין נועם אורים נקבע בסוגיית הקיבול שהסכם ביטוח נכרת, אף שהפוליסה טרם הועברה. אולם הלכה זו חלה כאשר יש הסכמה ברורה של המבטחת לבטח, ויש קיבול ברור של ההצעה, אפילו היא ניתנה על ידי הסוכן, הפועל כשלוח של חברת הביטוח.

138. בעניין הנדון, הביעה חברת הביטוח באופן חד וברור את עמדתה שאין כיסוי ביטוחי עד להשלמת תנאי המיגון, זאת במספר הודעות דואר אלקטרוני שנשלחו לנתבעים גם טרם בקשת החידוש וגם לאחר מכן, ואשר בשל חשיבותם יובאו להלן פעם נוספת :

- ביום 6.4.2016, ובעקבות דו"ח הסוקר במפעל, שלחה חברת הביטוח מכתב לתובעת, אשר כותרתו "התקנת אמצעי מיגון – הצעה מס' 699506364 בנכס המפורט ברח' אדריכל 8 אילת – בית מלאכה". במכתב פורטו אמצעי המיגון הנוספים שעל התובעת להתקין וזאת עד ליום ה- 15.04.2016 וכתנאי להוצאת הפוליסה וטרם ההתקשרות בחוזה. במכתב צוין שאין בו משום מתן כיסוי ביטוחי כלשהו.

- במכתב מיום 11.4.2016, תכתובת פנימית בחברת הביטוח, שכותרתו "הצעה לביטוח מפעל לייצור בריכות" בו צוין, בין היתר, שסוכן הביטוח ביקש שתיתן הצעת ביטוח למפעל ונשלח מכתב דרישות מיגון לסוכן ולמבוטח "ללא כיסוי ביטוחי כמובן".

- במענה למכתב זה ענתה המנהלת בחב' הביטוח שלא ברור מדוע מכתב מיגונים נשלח למבוטח טרם התייחסות החיתום; שמנתוני הסקר אין להגיש הצעה לעסק זה; והאם הועבר טופס הצעה לרבות ניסיון תביעות מוכח.

- בהמשך לתכתובת זאת שולחת המנהלת בחב' הביטוח, ביום 12.4.2016 הודעת מייל לחתמת ולעו"ד ירון, שכותרתו "הצעה לביטוח מפעל לייצור בריכות" בו נכתב כך :

"מירי, בהמשך לשיחתנו ושיחה עם שלמה, הבהרתי לו כי לו היינו יודעים שהמבוטח עומד לעבור כתובת (בעוד חודשיים ואולי ארבעה) לא היינו מבצעים סקר.

בכל מקרה אישרתי לו שבמידה והמבוטח יבצע את כל המיגונים הנדרשים וימציא את כל האישורים הנדרשים (מה שאני לא מאמינה שיקרה) רק אז נסכים לתת הצעת ביטוח.

לפיכך ניתן להעביר לו את המיגונים הנדרשים" (ההדגשה הוספה – ע' ר').

- ביום 19.4.2016 שולחת הגב' מילר, עובדת בסוכנות, הודעת דואר אלקטרוני לחתמת העסקים, כשבנדון כתוב "א. בליזכר מס' טיוטה 699506364" (מס' הפוליסה ביחס לביטוח המפעל) וצוין כי הם אינם מצליחים להדפיס את הפוליסה- ענף 77, והתבקש להעביר להם בקובץ העתק.

- ביום 19.4.2016 שולחת חתמת העסקים הודעת דואר אלקטרוני במענה לפניית של הגב' מילר, עם העתק לסוכנים, בו היא מציינת כך "היי רויטל, בשיחה של שלמה ואסתי שריקי הובהר על ידה כי הצעה לביטוח תינתן רק על סמך קבלת אישורי המיגון הנדרשים בהתאם לדוח הסוקר, לפיכך לא אוכל להעביר לידכם הצעה" (ההדגשה הוספה – ע' ר').

139. מחלופת התכתובות לעיל עולה בצורה ברורה ושאינה משתמעת לשני פנים, שלא נכרת הסכם ואין כיסוי ביטוחי שכן חברת הביטוח הודיעה לעובדי הסוכנות שלא תוגש הצעה לביטוח כל עוד לא תתמלאנה דרישות המיגון. לכן, מובן שלא בוצע קיבול על ידי חברת הביטוח, גם אם בקשת החידוש כמוה כהצעה לביטוח, שכן בבירור אין הסכמה של חברת הביטוח.

140. חברת הביטוח אף לא עמדה בקשר ישיר מול התובעת, כפי שגם עלה מחקירתו של מנהל התובעת שלא הכיר את זהות חברת הביטוח (עמוד 282 שורות 26-29, עמ' 283 שורות 1-4 לפרוטוקול, ועמוד 302 שורות 29-31).

141. בנוסף, יש לקבל את טענת חברת הביטוח לפיה בקשת החידוש מהווה בפועל בקשה להנפקת פוליסה חדשה, ולא חידוש פוליסה. שכן, המדובר במוצר ביטוחי שונה, אשר לא היה קיים קודם לכן, כל שכן, עת המפעל לא בוטח מאז הקמתו בשנת 2012, ולכן לא ניתן לבקש "חידוש" בעבור פוליסה שמעולם לא הופקה.

142. על כן, אני קובעת כי התובעת לא הוכיחה כי נכרת חוזה ביטוח ביחס למפעל.

קיומו של חוזה ביטוח לתקופת ביניים

143. לטענת התובעת, היות שמעולם לא נמסרה לה תשובת חברת הביטוח ולכל הפחות לא נמסרה לה תשובתה בנוגע לכיסוי הביטוחי לאחר שליחת בקשת החידוש, עליה להיות מבוססת בתקופת הביניים שבין שליחת בקשת החידוש ועד להנפקת פוליסה.

144. בסיכומיה הפנתה התובעת לפסק דין פלוני, וטענה שבהתאם לפסק הדין, בתקופת הביניים שבין הצעת הביטוח ועד שמקבל המועמד לביטוח את עמדת המבטחת לצירופו כמבוטח, יחשב המועמד כמבוטח. על כן טוענת התובעת, שעליה להיות מבוססת בתקופת הביניים שבין שליחת בקשת החידוש ועד להנפקת הפוליסה.

מעיון בפסק דין פלוני לא מצאתי שיש בו כדי לסייע לתובעת. ראשית המדובר במקרה בו הונפקה פוליסת ביטוח למבוטח, שולמו על ידו פרמיות, וחברת הביטוח דחתה את תביעת המבוטח מספר שנים לאחר מכן בטענה שלא חשף מידע רפואי בין חתימתו על הצעת הביטוח לבין מועד כריתת חוזה הביטוח, תקופה אשר הוגדרה בפסק הדין כתקופת הביניים.

בפסק הדין נקבע כי מקום בו מדובר בביטוח חיים, תאונה, מחלה או נכות, יחול [סעיף 6\(ג\)](#) לחוק חוזה ביטוח, שעניינו הסתרה בכוונת מרמה, על תקופת הביניים שבין חתימת מבוטח על הצעת הביטוח ומילוי הצהרת הבריאות לבין מועד כריתת החוזה, בשינויים המתחייבים מאופי נקודת הזמן בה מצויים הצדדים לחוזה.

עוד צוין בפסק הדין כי :

"בהקשר זה יצויין כי בהתאם להוראת סעיף 9(א) [לחוק חוזה הביטוח](#), באין הסכם אחר מתחילה תקופת הביטוח עם כריתת החוזה, קרי במועד שבו אישר המבטח את הצעת

המבוטח. דהיינו, לא קיימת מניעה כי הצדדים יסכימו כי תקופת הביטוח תחל טרם מועד כריתת החוזה, כפי שאכן נעשה תדיר בפוליסות ביטוח [ראו: ולר, בעמוד 204]. עם זאת, סבורני כי "תקופת הביניים" לעניין חובת הגילוי צריכה להיות מוגדרת כתקופה שבין מועד מילוי הצעת הביטוח על ידי המבוטח, לבין מועד קיבול הצעה על ידי המבוטח, אף אם מועד תחילת הביטוח הוגדר רטרואקטיבית בפוליסת הביטוח כקודם למועד הקיבול." (סעיף 26 לפסק דינו של השופט יורם דנציגר).

לא ניתן ללמוד מפסק הדין בעניין פלוני את שהתובעת מבקשת ללמוד ממנו ובוודאי שלא ניתן להסיק ממנו למקרה הנדון. לא זו בלבד שהוא עסק בשאלת הגילוי של מבוטח בין מועד הצעת הביטוח למועד כריתת החוזה, ובשאלה האם הפוליסה חלה בתקופה הזאת, אזי באותו העניין לא היה ספק שנכרת הסכם, שולמו פרמיות, וטענת החברה הביטוח הייתה שהיות שהמבוטח לא גילה לה עובדות מהותיות לעצם הסכמתה לבטוח, היא רשאית לבטל את הפוליסה מלכתחילה. ואילו במקרה הנדון חברת הביטוח לא הסכימה לבטוח את התובעת, התובעת לא שילמה פרמיות, ולא עלתה כל שאלה באשר לתקופת הביניים בהקשר לחובת הגילוי החלה על המבוטח.

145. אשר לחוזר הביטוח 181-2020 אליו הפנתה התובעת, הרי שהחוזר לא צורף לכתבי הטענות, אף לא צורף לראיות התובעת, ואוזכר לראשונה בסיכומי התובעת. על כן, לא מצאתי מקום להידרש אליו.

146. עוד הפנתה התובעת לפסק הדין פולק וטענה, שבהתאם לפסק הדין התניית תחילתו של חוזה ביטוח לאחר אישור חברת הביטוח היא התניה שחייבת להיות ברורה, מפורשת ועניינית.

אף פסק דין זה אינו מסייע לתובעת. בפסק הדין נקבע שכאשר בהצעת הביטוח נרשם במפורש ש"הצעת הביטוח תכנס לתוקפה רק לאחר שהגיעה למשרד החברה ואושרה על ידה", תנייה זו מחייבת, אף אם נכתבה באותיות קטנות, אך הדבר נעשה במקום בולט בפתיח המסמך. על כן נקבע, שחתימת המבוטח או סוכן הביטוח על הצעה אינה משכללת את חוזה הביטוח ואינה מטילה חבות ביטוחית על המבטחת לפני שהצעת הביטוח הגיעה למשרדה ואושרה על ידה. לפיכך, אם מקרה הביטוח אירע לפני שהצעת הביטוח הגיעה למשרדי המבטחת ואושרה על ידה, חוזה הביטוח בטל לפי סעיף 16 לחוק חוזה הביטוח.

במקרה הנדון לא נחתמה הצעת ביטוח, וחברת הביטוח אף הבהירה שלא תינתן לתובעת הצעת הביטוח כל עוד לא יומצאו לה המיגונים שנדרשו, לכן פסק הדין פולק אינו מועיל לתובעת.

147. אשר לפסק הדין וקסלר לפיו, לטענת התובעת, היה על חברת הביטוח ושלוחיה להודיע למבוטח על קבלה חלקית או דחייה של הצעת הביטוח בכתב ובמפורש, הרי שמעיון בפסק הדין עולה שעניינו בחובת חברת הביטוח להודיע למבוטח על שינוי שנעשה בפוליסה יחסית להצעת הביטוח, ולא בחובתה להודיע לו בכתב על דחיית בקשתו לביצוע ביטוח.

148. בפסק הדין חכים, אליו הפנתה התובעת, אשר עסק בכיסוי הביטוחי לתקופת הביניים, שבין החתימה על הטפסים ובכללם מתן הרשאה לחיוב המבוטח, ועד להגעתם לחיתום בחברת הביטוח, נקבע כדלהלן:

" עלינו לבחון האם התקיימו במקרה שבפנינו שני התנאים המצטברים, בהעדרם לא נכנס חוזה הביטוח לתוקף. התנאי הראשון הוא אישור הצעת הביטוח - אין ספק כי תנאי זה התקיים... ..התנאי השני הוא תשלום הפרמיה הראשונה במלואה- תנאי זה התקיים אף הוא... ..הנה כי כן, מצאנו כי התקיימו במקרה דנן שני התנאים המצטברים לצורך כניסת חוזה הביטוח לתוקף ביום 1.4.98 - אישור הצעת הביטוח ותשלום מלוא הפרמיה - די בכך כדי לקבוע כי במועד התאונה, היינו ביום 6.4.98, היתה הפוליסה בתוקף וממילא היה כיסוי ביטוחי לתאונה" (סעיפים 14-15 לפסק הדין).

המקרה הנדון, אינו דומה לפסק הדין בעניין חכים, שכן התובעת לא הוכיחה כי שני הצדדים, התובעת וחברת הביטוח, הסכימו על כל התנאים ושולמה פרמיה, שכן רק אז ניתן לטעון לכיסוי ביטוחי.

149. לעניין זה ראו גם את ספרו של אליאס בעמודים 839-840 :

"שאלה חשובה היא, מה דינו של מקרה ביטוח שאירע בתקופת הביניים שבין מילוי הצעת הביטוח לבין הנפקת הפוליסה? ככלל, הסיכון כי מקרה הביטוח יתרחש בתקופת הביניים שבין הגשת ההצעה לבין כריתת החוזה מוטל על מבקש הביטוח. מקרה שכזה נופל בגדרו של סעיף 16(א) לחוק, שכן במועד ביצוע הקיבול על-ידי המבטח, היינו במועד כריתת החוזה, מקרה הביטוח "כבר קרה". עם זאת, ניתן לעמוד על ארבעה מצבים טיפוסיים שבהם עשוי מבקש הביטוח לזכות בתגמולים חרף העובדה שמקרה הביטוח אירע בטרם הוצאה הפוליסה. הראשון, כאשר ממצגו של סוכן הביטוח כלפי המועמד לביטוח השתמע כי הכיסוי הביטוחי חל לאלתר, דהיינו, מיום מילוי ההצעה. השני, כאשר במועד העברת ההצעה למבטח ידע סוכן הביטוח כי מקרה הביטוח כבר קרה. השלישי, כאשר מחדלים שונים של המבטח במסגרת הליכי קשירת החוזה הובילו לכך שחוזה הביטוח השתכלל רק לאחר שמקרה הביטוח כבר קרה. הרביעי, כאשר הפוליסה עצמה קובעת כי תקופת הביטוח מתחילה ביום שבו מולאה הצעת הביטוח" (ההדגשה הוספה - ע' ר').

150. כעולה מספרו של אליאס, ובהתאם לפסיקה, יהיו מקרים בהם המבוטח יזכה לכיסוי בתקופת הביניים. כך למשל, אם סוכן הביטוח, הבטיח למבוטח כי הביטוח ייכנס לתוקף מיד או מתאריך מסוים, הבטחה זו מחייבת את המבטח. כמו כן, אם המבוטח שילם דמי ביטוח עבור התקופה, והמבטח גבה אותם, הדבר יוצר מצג בדבר קיומו של כיסוי ביטוחי, ומחייב את המבטח. במקרים של עמימות משפטית בתקופת הביניים, כשהמבוטח שילם, הפרשנות צריכה לנטות לטובת המבוטח.

151. אך במקרה הנדון ועת אין חולק כי לא שולמה כל פרמיה על ידי התובעת בגין ביטוח המפעל, ואף חברת הביטוח לא הוציאה פוליסת ביטוח, לא נחתם חוזה ביטוח, והתובעת לא פעלה על פי דרישות המיגון שדרשה חברת הביטוח, כמפורט להלן, הרי שאין בנסיבות אלו כל עמימות משפטית בגינה יש להכיר בקיומה של פוליסה לתקופת הביניים, כנטען על ידי התובעת.

מכתב דרישות המיגונים ואי הוכחת קיומם של מיגונים בפועל

152. התובעת טענה, כאמור, שלמפעל היו כל המיגונים הנדרשים. על כן טענת הנתבעים לפיה התובעת לא רצתה לבטח את המפעל בשל עלויות המיגונים היא שקרית ומחזקת את טענתה שלא קיבלה את מכתב דרישות המיגונים, שאז הייתה ממציאה את האישורים הנדרשים.

153. אשר לאי קבלת מכתב דרישות המיגון, נטען בסעיף 20 לתצהירו של מנהל התובעת שהבית במשעול המנדרינה, אליו נשלח מכתב דרישות המיגון, נמכר כמה שנים לפני כן. לעניין זה, התובעת לא הציגה כל תימוכין לטענה בדבר שינוי כתובתה, כמו גם לא הציגה כל הודעה לחברת הביטוח או לנתבעים בדבר שינוי כתובתה.

לעניין זה קובע [סעיף 37א לחוק חוזה ביטוח](#) כי "הודעה של המבטח למבוטח או למוטב תינתן לפי מענם האחרון הידוע למבטח". על כן לא נפל כל פגם בכך שחברת הביטוח שלחה את ההודעה לכתובת אשר הייתה ידועה לה, ואשר התובעת לא טרחה לשנותה.

עוד אוסיף, כי פוליסה מס' 543314568, אשר התייחסה לתקופת הביטוח שמיום 1.4.2015 ועד 31.3.2016, קרי בסמוך לאירועים מושא ההליך, נשלחה אף היא לכתובת זאת (ראו נספח 9 לתצהיר מנהל התובעת).

154. אשר לטענת התובעת, לפיה היו לה כל המיגונים הנדרשים, אזי מעיון בדוח הסוקר ובדרישות המיגון שהתבקשו במכתב המיגונים עולה, שהתובעת נדרשה, בין היתר, להציג: אישור מכבי אש תקף; להציב באתר עוד 2 מטפי כיבוי אש ניידים אבקה יבשה 6 ק"ג במקומות בולטים ונגישים; להציג אישור תקינות בדיקה תקופתית למערכת גילוי אש ועשן לפי תקן 1220; להרחיב מערכת גילוי אש ועשן לכיסוי היחידה השמאלית; להציג למבטח היתר רעלים בתוקף; להתקין מערכת אזעקה: רכזת ממוחשבת שתותקן במקום נסתר ותחובר ישירות למערכת החשמל ותופעל באמצעות לוח מקשים שיותקן סמוך לכניסה לעסק, מגנט בדלת הכניסה הראשית, גלאי להגנת רכזת מערכת ההגנה וגלאי נפח. עוד נקבע שיש לקשר את מערכת האזעקה למוקד בתקשורת קווית אלחוטית.

155. בראש ובראשונה אציין, שאין מחלוקת שהתובעת לא המציאה את המיגונים הללו לנתבעים או לחברת הביטוח עובר לאירוע השריפה [לעניין זה ראו עדותו של מנהל התובעת, אשר העיד שהוא לא מסר; עוד הוסיף ש"לדעתו" סוכן הביטוח לקח "את זה" לבד מהמשרד, שבו היה "בן בית" (עמוד 303 שורות 15-21), אך אישר שהאמור לא נכתב בתצהירו (עמוד 303 שורה 28)].

156. מנהל התובעת צירף לתצהירו אישורים המעידים, לטענת התובעת, על כל המיגוונים שנדרשו על ידי חברת הביטוח. האישורים שצירף הם: אישור חשמלאי על תקינות מערכת החשמל (נספח 11); אישור הרשות הארצית לכבאות והצלה מיום 8.7.2015 ממנה עולה שאין לה התנגדות להנפקת רישיון עסק בכפוף לתנאים שעל בעל העסק למלא וכן מסמך של רשות הכבאות מיום 10.8.2016, שכותרתו "ביקורת תקופתית לבדיקת הסדרי מניעת דליקות" בו פורטו דרישות שעל התובעת לבצע תוך 14 יום מקבלת המכתב (נספח 12); כתב הזמנה למערכת עיט מיום 1.6.2015 להתקנת 8 גלאי עשן; קבלה מיום 10.8.2016 על שירותי מוקד וסיור (נספח 13); ואישור בדיקת תקינות מערכת עיט מיום 18.7.2016 ומיום 4.6.2015 (נספח 14).

157. לעניין זה אני מקבלת את טענות הנתבעים לפיהן אין די באישורים הנ"ל. התובעת לא הציגה אישור מכבי אש תקף משום שבמסמך שירותי הכבאות מיום 10.8.2016 היה על התובעת לעמוד בדרישות שנקבעו בו, ולא נמצא שהללו נשלחו ו/או ששירותי הכבאות המציאו אישור לכך שהמפעל עומד בתנאים הנדרשים לקבלת האישור. כמו כן התובעת לא הציגה אישור על התקנת מערכת אזעקה (לעניין זה ראו עדותו של מנכ"ל העיט שאישר קיומה של מערכת גילוי אש ולא אישר קיומה של מערכת אזעקה בנכס – עמוד 48, עמוד 49 שורות 1-6).

158. בסעיף 4 לתצהירו של מנכ"ל העיט, הוא מתייחס לטענת סוכן הביטוח לפיה בשנת 2016 הוא וסוכן הביטוח שוחחו בטלפון ומנכ"ל העיט אמר לסוכן הביטוח, שאין בכוונתו להתקין אזעקה אלא לאחר שהתובעת תשלם לעיט. לעניין זה כתב מנכ"ל העיט בתצהירו "אני מבקש לציין כי שיחה כזו מעולם לא התקיימה. לא זכורה לי שיחה כזו וזו גם לא המדיניות של החברה". עוד צוין בתצהירו כי בכל מקרה לא נתקלו בבעיה כלשהי לבצע גבייה מהמפעל (סעיף 5 לתצהיר).

עוד נטען בתצהירו שמנהל הסוכנות פנה אליו בעניין אותה שיחה וביקש ממנו לתת תצהיר, והוא השיב לו כי "איני זוכר דבר כזה והדגשתי זאת מספר פעמים" ואף אמר שגם אם הייתה בעיה כלשהי מעולם לא עצר את השירות. אומנם לאחר האירוע היה עניין נקודתי אך זה הוסדר.

למול האמור תצהירו, עת נחקר ביחס לשיחה שנערכה בינו לבין סוכן הביטוח, עלה שמנכ"ל העיט אינו זוכר את השיחה, שלא כטענת התובעת שמנכ"ל העיט העיד שהשיחה הנטענת מעולם לא התקיימה. לא מצאתי שהיה בעדותו כדי ליתן מענה הסותר את טענת הנתבעים באשר לקיומה של אותה השיחה, כך למשל ראו תשובתו בעמוד 51 שורות 20-24:

"כן באותה שיחה הוא שאל אותי יענקלה אתה זוכר את השיחה ככה וככה אמרתי לו לא, לא זכור לי. לא זכור לי שיחה כזאת שאני נתתי שירות לבלויכר. עכשיו אני אמרתי אני אבדוק את זה תן לי יום יומיים אני אבדוק את זה גם מול קובי, דווקא את קובי הוא מכיר יותר טוב ממני אבל אני אבדוק את זה מול קובי" (ההדגשה הוספה – ע' ר').

לעניין זה ראו גם עדותו בהמשך בעמוד 52 שורות 12-34, ובעמוד 53 שורות 1-17, אשר לא היה בה לתת מענה הולם לשאלה האם אכן קוימה עמו השיחה אם לאו.

159. עוד הפנתה התובעת לחלקו התחתון של מכתב דרישת המיגונים שם צוין כדלהלן:

העתק: סוכן יענקלה גולדשילגר סוכנות לביטוח (2009) בע"מ

מספר סקר: 10852011

ימולא ע"י המציע:

אני הח"מ _____ מאשר ומסכים לכל האמור במכתבכם הנ"ל ומתחייב להתקין את האמצעים הנדרשים במועד ולהודיע לכם בחוזר בכתב [בפקס, דואר אלקטרוני או בכל דרך אחרת בכתב] על התקנתם כנדרש וכי הם פועלים באופן מלא ותקין.

שם: _____ מספר זהות/ח"פ _____ חתימה: _____ תאריך: _____

לטענתה, אי החתמתה על החלק התחתון של מכתב דרישת המיגונים, המצוטט לעיל, מחזקת את טענתה לפיה מסמך זה לא נמסר לידיה.

לא מצאתי לקבל טענה זאת, שכן חתימת התובעת על אותו מסמך הייתה נעשית לו הסכימה התובעת לבצע את המיגונים שנדרשו על ידי חברת הביטוח. דווקא אי החתימה על מסמך זה מעידה כי לא הייתה הסכמה לבצע מיגונים.

160. טענה נוספת שהעלתה התובעת הייתה, שגם אם המיגונים הנדרשים היו במפעל, לא היה די בהם למנוע את אירוע השריפה. אף טענה זאת נדחתה, שכן השאלה אינה האם היה במיגונים כדי למנוע את אירוע השריפה, אלא האם נכרת חוזה ביטוח, כאשר התנאי לכריתתו היה קיום המיגונים שנדרשו על ידי חברת הביטוח.

161. על כן, יש לבחון להלן האם הנתבעים התרשלו בעריכת חוזה הביטוח, והאם יש ברשלנות זאת כדי לחייב את חברת הביטוח מכוח יחסי שליחות בינה לבין הנתבעים.

האם התובעת הוטעתה לחשוב כי קיימת פוליסה בתוקף עקב התרשלות ו/או מצג שווא?

162. כפי שצוין לעיל, בכל הנוגע לחברת הביטוח אזי זאת הודיעה בצורה ברורה שאין בכוונתה להנפיק פוליסה וזאת עד לעמידת התובעת בדרישה לביצוע מיגונים.

163. במקרה הנדון, וכעולה מהעדויות והמסמכים בתיק, חברת הביטוח לא עמדה בקשר ישיר עם התובעת אלא הנתבעים הם אשר היו הגורם המקשר בין הצדדים.

אומנם, חברת הביטוח שלחה את מכתב דרישות המיגונים אף לתובעת, אך אין חולק כי הקשר הישיר נעשה בין הנתבעים לבין חברת הביטוח, כעולה מעדותו של מנהל התובעת אשר לא ידע מי חברת הביטוח (ראו עדותו של מנהל התובעת בעמוד 282 שורות 26-29, עמ' 283 שורות 1-4 לפרוטוקול, ועמוד 302 שורות 29-31).

164. אשר לנתבעים, מההתכתבויות בין סוכן הביטוח לבין חברת הביטוח ומתצהיריהם של הסוכנים, עולה שהנתבעים ידעו בבירור שאין כיסוי ביטוחי עבור המפעל, ונשאלת השאלה האם הטעו את התובעת לחשוב כי קיימת פוליסת ביטוח למפעל.

165. לטענת התובעת, הסוכנים לא עדכנו אותה בדבר היעדר הכיסוי הביטוחי ועד לצירופם כנתבעים סברה התובעת שיש כיסוי ביטוחי למפעל עקב מצג סוכן הביטוח. לטענתה, גם לאחר מקרה השריפה המשיך סוכן הביטוח להציג שקיים כיסוי ביטוחי למפעל, ואף עזר בשליחת שמאי למקום האירוע.

166. התובעת טוענת, כאמור, שהניחה שסוכן הביטוח ערך פוליסת ביטוח למפעל לבקשתה, ולא עדכן אותה אחרת.

יוער, שגרסת התובעת בהליך הייתה גרסה מתפתחת. בתחילה טענה התובעת שנאמר לה בצורה מפורשת שקיים ביטוח למפעל "סוכן הביטוח הודיע לתובעת כי קיים ביטוח למפעל הכולל גם סיכון מפני אש והתובעת הייתה סמוכה ובטוחה, כי קיים לה ביטוח למפעל המכסה גם סיכונים אש" (ראו סעיף 8 לכתב התביעה המקורי), ואילו בעדות מנהל התובעת, נטען שהתובעת הניחה שקיים כיסוי ביטוחי עבור המפעל במועד אירוע השריפה, זאת משום שלא נאמר לה מפורשות על ידי סוכן הביטוח שלא הונפקה פוליסה ושהכיסוי הביטוחי עומד על תנאי. לעניין זה נחקר מנהל התובעת והעיד כך :

"עו"ד אטיאס: נכון כי סגרת אותה. אחרי אפריל 2016 כשדיברתם על החידוש של הביטוח שיכלול גם את המפעל בריכות ברחוב האדריכל 8 האם גרינברגר אמר לך הכל בסדר יש לך ביטוח?

העד, מר א. בליכר: פעם הראשונה שהוא אמר לי שיש ביטוח אחרי שריפה, לפני זה לא דיברנו. היה שם סוקר עשו בדיקות וגם לא קיבלנו דרישות של הסוקר.

עו"ד אטיאס: אז הוא לא אמר לך שיש לך ביטוח.

העד, מר א. בליכר: הוא לא אמר לי גם שאין. אם אתה שואל אני אומר לך אני הייתי בטוח,

עו"ד אטיאס: הוא לא אמר לך שיש לך ביטוח.

העד, מר א. בליכר: אני אומר אני הייתי בטוח 100%. לא היה לי סימן שאלה בכלל"

(עמוד 281 שורות 4-9, ההדגשה הוספה – ע' ר').

167. יוער כי בהמשך עדותו שינה מנהל התובעת מגרסתו וטען כך :

"עו"ד קפלסניקי: עמוד 14 גברתי. האם נכון ששלמה כבר בהקלטת סתר שהוא לא יודע שאתה תתבע אותו הוא לא יודע גם שאתה מקליט אותו, הוא אומר

במילותיו שלו "אנחנו לא טענו בפני התובעת שיש לכם פוליסת ביטוח"
הוא אומר את זה במילים שלו. שורה 5 (מדברים יחד),

כב' הש' רביד: אתה צריך לעקוב ולא לדבר.

עו"ד סביון: אבל אני רוצה לעקוב.

כב' הש' רביד: למה אתה לא מתחיל לקרוא כמוני בדיוק?

עו"ד קפלסנקי: שורה 5 "אנחנו לא טענו בפני התובעת שיש לכם ביטוח שיש לכם

פוליסת ביטוח", אתה אומר "מה זה אומר?" ואומר לך שלמה גרינברג
"זה מערכת יחסים כי אנחנו טוענים שלא באנו ואמרנו לך בריש גלי
באופן ברור שיש לך ביטוח באדריכל 8" זאת אומרת שגם בהקלטת
סתר אמר לך שלמה את האמת הוא לא אמר לחברת הביטוח שיש לך
ביטוח הוא לא אמר לך שיש לך ביטוח.

העד, מר א. בליוכר: ואתה מאמין לזה?

עו"ד קפלסנקי: תראה אני להקלטות סתר אני לא שולח לקוחות שלי להקליט הקלטות

סתר אבל התמליל מדבר בעד עצמו. אני אומר לך שהטענה שלך הייתה
כמו שאתה מנסה היום לטעון אתה אומר תראה אבל אתם לא באתם
ואמרתם לי שאין ביטוח, לא אמרו לך שיש לך ביטוח ולא שאין לך.

העד, מר א. בליוכר: לא, אני אומר שאמרו לי שיש לי ביטוח אבל לא לעולם לא אמרו לי

שאינ לי ביטוח מעולם לא אמרו לי שאני צריך לעשות משהו עם הסקר,

כל הדרך אמרו לי שיש ביטוח כל הדרך"

(עמוד 335 שורות 5-25, ההדגשה הוספה – ע' ר').

168. המדובר בשתי גרסאות עובדתיות סותרות. או שנאמר לתובעת שיש כיסוי ביטוחי, או שלא
נאמר לתובעת שיש כיסוי ביטוחי והיא הניחה שקיים ביטוח.

169. בשים לב שהמפעל לא היה מבוטח כל השנים, הרי שאין המדובר בחידוש פוליסה, כפי
שטוענת התובעת, אלא בהקמת פוליסה חדשה שלא הייתה למפעל מעולם. בנסיבות אלו, היה
על התובעת לוודא שאכן נעשה ביטוח למפעל, וכן לוודא מה הם תנאי הפוליסה. אך כעולה
מטענותיה והעדויות מטעמה, ישבה בחיבוק ידיים והניחה שקיימת פוליסה.

170. הגם שהשתכנעתי שלאורך שנים, היו הסוכנות, ובפרט סוכן הביטוח, אמונים על ביטוחיה
השונים של התובעת, כך שמנהל התובעת סמך עליהם בבקשתו לבטח את המפעל, עם זאת,
התקשיתי לקבל שמנהל התובעת האמין באמת ובתמים שהפוליסה נכנסה לתוקף, שכן וכפי
שצוין לעיל התובעת עברה לתקופה מסוימת לסוכנות ביטוח אחרת, נוכח טענתה כי סוכנות
הביטוח גבתה ממנה סכומים גבוהים. התנהלות המעידה על הבנה בתחומי הביטוח: הן על
גובה הפרמיות והן על הביטוחים והן מודעות לביטוחים שהיו לתובעת.

יתר על כן, התובעת לא זימנה לעדות את הגב' גאולה, אשר עבדה אצל התובעת והייתה אמונה
על ניהול ענייני הביטוח של התובעת (ראו עדותו של בנו של מנהל התובעת בעמוד 240 שורה

18, ובעמוד 263 שורות 12-16). העובדה שלא הובאה להעיד מחזקת את טענות הצד השני לפיהן מנהל התובעת ובנו הבינו, הכירו והתעסקו בענייני הביטוח, כך שהשכילו לדעת האם קיים כיסוי ביטוחי למבנה בבעלותם אם לאו.

עוד אוסיף, שבכל הנוגע למבנה, חתם מנהל התובעת על הצעה רשמית לביטוח (ראו נספח 1 לתצהירו של סוכן הביטוח). התנהלות זאת של מנהל התובעת, יחד עם האמור לעיל, יש בה לחזק את טענות הנתבעים שמנהל התובעת ידע, שעל מנת שייכרת חוזה ביטוח, עליו לבצע פעולות נוספות ולחתום על הצעת ביטוח, אשר אין חולק שלא נחתמה במקרה הנדון.

171. אעיר שמנהל התובעת ניהל שיחות עם הסוכנים, שאותן הקליט, על מנת להוכיח את טענות התובעת בכתב התביעה. מנהל התובעת הוא שהקליט את השיחה ושלט במה שנאמר בה, אך לא עימת את סוכן הביטוח מול הטענות שנטענו על ידי התובעת בכתב התביעה ולפיהן נאמר לה מפורשות על ידי הנתבעים שיש ביטוח. בשיחות המוקלטות אמר סוכן הביטוח למנהל התובעת כך:

"שלמה גרינברגר: זה מערכת יחסים כי אנחנו טוענים שלא באנו ואמרנו לך בריש גלי, באופן ברור שיש לך ביטוח באדריכל 8 בסדר:

איגור בליוכר: לא, אתה יודע מה? אתם לא באתם ואמרתם שאין לי ביטוח, מה, איך אני אפרש את זה?

(עמוד 8 לפרוטוקול המתומלל שורות 7-10);

ובהמשך:

"איגור בליוכר: אבל פה כאילו כתוב לא, לא באתם ואמרתם שיש.

שלמה גרינברגר: לא אמרנו לא א' ולא אמרנו ב'

איגור בליוכר: אז למה היא כותבת,

שלמה גרינברגר: ומהספק הזה אתה נהנה כי מי שצריך להגדיר לך את זה אנחנו באמצעות חברת הביטוח זה היה הניסוח על זה ישבנו ביחד, עד שאני הסכמתי להוציא את זה. אמרתי לה תראה, אני באתי ואמרתי לה אני לא רוצה שתעשי את העבודה של כלל תעשי את העבודה שלי, את מטעמי"

(עמוד 8 לפרוטוקול המתומלל שורות 16-22).

172. מהשיחות לעיל עולה, שסוכן הביטוח עמד על כך שלא מסר לתובעת שיש לה חוזה ביטוח. גם מנהל התובעת אינו טוען שנאמר לו שיש ביטוח אלא **"כי לא נאמר לו שאין ביטוח"**. על כן אין בהקלטות כדי להוות הוכחה לטענות התובעת באשר למצגי הנתבעים ביחס לקיומו של ביטוח למפעל.

173. אומנם דעתי אינה נוחה מהתנהלות סוכן הביטוח ואמירותיו בהקלטות, אך אין בכך די כדי לקבוע שהתובעת עמדה בנטל המוטל עליה.

174. כמתואר לעיל, התובעת לא הוכיחה קיומו של מצג שווא כזה, ולא הוכח שסוכן הביטוח הבטיח לתובעת שישנו כיסוי ביטוחי החל מתאריך מסוים. נוכח האמור לעיל לא עלה בידי התובעת להוכיח שהנתבעים התרשלו באופן המקיס להם חבות והתייתר הצורך בהכרעה בשאלה האם התנהלות הנתבעים מחייבת את חברת הביטוח נוכח הטענה להיותם שלוח שלה.

הסרת הכיסוי הביטוחי על ידי איילון

175. הנתבעים כאמור שלחו הודעת צד שלישי לאיילון לאחר שזאת הסירה את הכיסוי הביטוחי לאחר שהתגלו ההקלטות, אשר לטענתה פגעו בקו ההגנה שלה בהליך.

176. הנתבעים טענו שלא היה מקום להסרת הכיסוי הביטוחי, שכן איילון פנתה ללשכת סוכני הביטוח ואלה טענו בפניה שהסוכנים לא עשו רע ועל איילון להמשיך ולייצגם.

177. היות ודחיתי את תביעת התובעת, כל שנותר לדון בו הוא טענת הנתבעים בסיכומיהם לפיה אף שאיילון הסירה את הייצוג בתיק היא החליטה לממן חלק משכר הטרחה ששולם לבא כוחם, ועל כן לטענתם על איילון לשלם את יתרת סכום שכר הטרחה ששולמה לבא כוחם, העומדת על הסך של 166,000 ₪.

178. לאחר עיון בטענות הצדדים, לא מצאתי כל פסול בהתנהלותה של איילון, עת נוכח הקלטת השיחות של סוכן הביטוח, התברר לאיילון שסוכן הביטוח הציג עמדה שונה מהעמדה שהציג בפניה; לא טרח לעדכן אותה על ניהול השיחות עם מנהל התובעת; בניגוד לעמדה הברורה שהוצגה בכתב ההגנה עת ייצגה אותם איילון לפיה אמרו לתובעת כי בהעדר מיגונים אין ביטוח, הוקלט סוכן הביטוח כשהוא אומר למנהל התובעת "אני בשלב מסוים תעלו אותי על דוכן העדים, תשאלו אותי שאלות ומה שאני אענה זה מה שיקבע" (עמוד 5 לתמלול שורות 19-20) וכי "לא אמרנו כן ולא אמרנו לא ומהספק אתם נהנים" (לעניין זה ראו עדותה המפורטת של עדת איילון בעמוד 509 שורות 24-39, עמוד 510 שורות 13-24 ועמוד 512 שורות 6-9).

179. הנתבעים טענו כי בהתאם לעמדת לשכת סוכני הביטוח, היה על איילון להמשיך ולייצג את מנהל הסוכנות והסוכנות אשר לא עשו רע. לעניין זה נחקרה עדת איילון כמפורט להלן, ועדותה מקובלת עלי :

"עו"ד קפלנסקי: אני שואל אותך שאלה ישירה תעני לי תשובה ישירה. העיד פה יענקלה אומר הייתה שיחת זום, בשיחה שני עוה"ד המליצו לא הבינו למה איילון רוצים להשתחרר מהייצוג שלנו, המליצו לחברת איילון להמשיך לייצג אותנו. מה יש לך להגיד על זה?"

העדה, עו"ד בכר: התשובה היא לא, הייתה שיחה אחת שבמסגרתה אחרי השיחה הראשונית יענקלה פנה ואמר תשמעו אני מתנער משלמה גרינברג תיקחו רק אותי אני לא ידעתי מה הוא עושה לא ידעתי מה הוא מדבר הכל התברר לי בדיעבד, על זה לשכת סוכני הביטוח אמרו אולי תלכו שם תשאירו את הכיסוי והייצוג ליענקלה ולשלמה גרינברג לא תיתנו, אנחנו אמרנו שזה בלתי אפשרי.

כב' הש' רביד: למה?

העדה, עו"ד בכר: בגלל שקודם כל הפוליסה כוללת הרחבה לעובדים ודבר שני אי אפשר לתת לאחד ולא לתת לשני כשהוא היה בסמכותו ובהרשאתו ומטעמו. שלמה היה נציג של יענקלה בשטח הוא לא יכול לזרוק אותו ואנחנו נלך עם זה ונפתחנו לו חזית,

עו"ד קפלנסקי: אבל יענקלה לא,

העדה, עו"ד בכר: עובדה גם שבסוף הוא ירד מזה.

עו"ד קפלנסקי: מה זה הוא ירד מזה הוא בא אלי שאני אייצג אותו,

העדה, עו"ד בכר: נכון את שניהם,

עו"ד קפלנסקי: כשנפגשתי עם אסתי אמרתי לה לא הבנתי בכלל למה הבאת לי את התיק אבל אני רוצה שאלה אחרת, כמו שבית המשפט הנכבד שאל אותך, למה, הרי אין ספק ואין מחלוקת ואין חצי טענה שכל אירוע ההקלטות בסתר שנעשו היו עם שלמה אז מה אתם רוצים מיענקלה? הוא זה שמבוטח אצלכם אם הוא התרשל או הסוכנות התרשלה ויש הרחבה לעובדים שלו כמו שאת אומרת, למה אתם מנכסים איזושהי אמירה כזאת או אחרת או למה אתם מייחסים את זה ליענקלה לסוכנות?

העדה, עו"ד בכר: בגלל ששלמה הוא מטעמו והוא שלוחו של יענקלה ומה שהוא עושה מחייב אותו ומזכה אותו.

עו"ד קפלנסקי: יענקלה ידע על השיחות האלה?

העדה, עו"ד בכר: בדיעבד הוא ידע.

עו"ד קפלנסקי: ברור שבדיעבד. בזמן אמת?

העדה, עו"ד בכר: לא יודעת.

עו"ד קפלנסקי: הוא העיד פה שלא,

העדה, עו"ד בכר: אני לא יודעת,

עו"ד קפלנסקי: למה לא נתתם,

העדה, עו"ד בכר: אני לא יכולה לתת לו כיסוי.

- עו"ד קפלנסקי:** למה לא?
- העדה, עו"ד בכר:** בגלל שיש להם גרסאות סותרות,
- כב' הש' רביד:** אני הבנתי את העניין של הניגוד עניינים ושאי אפשר שהוא ייצג מישהו שלא משנה נניח את זה רגע, אבל יש גם אפשרות של מימון לאו דווקא שתיתנו עו"ד משלכם אלא תממנו לו וילך וימצא לו עו"ד, האם זה משהו שבכלל שקלתם או שזה בכלל לא,
- העדה, עו"ד בכר:** הסכמנו לאור העובדה, הנסיבות האלה הן נסיבות חריגות אני יכולה להגיד במהלך שנותיי עוד לא קרה שהסרתי למבוטח באמצע התיק כיסוי. זה מקרה מאוד חריגה וכדי שהוא לא ימצא במצב שהוא למעשה בלי הגנה אנחנו נתנו אישור למימון שכר טרחה של קובי קפלנסקי לא במלואו לא 100% מה שלטעמנו שכר טרחה סביר,
- עו"ד קפלנסקי:** לפני 25 שנה עברתי צד כי זה לא סביר אתם אף פעם לא משלמים סביר.
- העדה, עו"ד בכר:** אני יכולה להבטיח שעו"ד אטיאס עוד מעט באמת יבכה.
- עו"ד קפלנסקי:** לא, שילמתי לכם עכשיו בתביעת שיבוב מהפניקס הבאתי לכם 5,000,000 הכל בסדר הדו"חות מסודרים. אם אנחנו צוחקים אנחנו כבר מסיימים.
- העדה, עו"ד בכר:** מה שאני מתכוונת בסביר אני מתכוונת נתנו פי 2 או 3 מהתעריף שלנו מה שאישרנו לעו"ד קפלנסקי עו"ד מהשורה הראשונה שהתעריפים שלו הם תעריפים נכבדים וזה בסדר גמור"
- (עמוד 524 שורות 15-33, עמוד 525 שורות 1-16, ההדגשה הוספה – ע' ר').
180. אף כי הייתי מוכנה לקבל את עמדת איילון לפיה לא היה מקום לייצג את הנתבעים נוכח ההקלטות של סוכן הביטוח, ואף לא היה מקום לייצג את הסוכנות ומנהלה בשל הטענה לניגוד עניינים, אזי ונוכח עמדתה של איילון באשר להיות המקרה הנדון בגדר חריג, כמו גם העובדה כי לא היו לה טענות כלפי סוכנות הביטוח ומנהל הסוכנות, אלא טענה לניגוד עניינים, ונוכח הסכמתה לממן לנתבעים ייצוג בהליך, הרי שלטעמי היה עליה לממן את ייצוג עורך הדין ככל שהוא מתייחס לסוכנות ומנהלה, וזאת בשונה ממימון שכר טרחת ייצוג סוכן הביטוח, קרי לממן 66% משכר הטרחה ששולם לבא כוח הנתבעים.
181. על כן ובכל הנוגע להודעה ששלחו הנתבעים לאיילון אני קובעת כי על איילון להשלים את תשלום הייצוג למנהל הסוכנות והסוכנות, כך שיכסו 66% מהסכום ששולם לבא כוחם בהליך דנן.
182. היות והנתבעים טענו כי יתרת סכום שכר הטרחה עומדת על הסך של 166,000 ₪, על איילון לשלם להם סך של 110,666 ₪.

טענות נוספות

183. טענה נוספת שהעלתה התובעת הייתה הטענה לפיה סוכן הביטוח אינו סוכן מורשה, ועל כן פעל ללא הרשאה. לא מצאתי כי יש בטענה זאת כדי לסייע לתובעת בתביעתה, ולא הוכח כי סוכן הביטוח חתם על מסמכים כלשהם כסוכן ביטוח.

184. נוכח דחיית תביעת התובעת לא מצאתי להידרש לטענות הצדדים בסוגיית הנזק.

185. אציין למעלה מן הנדרש, כי אף אם הייתי קובעת כי בנסיבות העניין היה מקום להענקת כיסוי ביטוחי בגין השריפה (וזאת מבלי להכריע בגובה הפיצוי המגיע לה בגין הנזקים הישירים בעקבות השריפה), עדיין הייתי דוחה את כל טענות התובעת באשר לנזק העקיף שנגרם לה בשל דחיית הכיסוי הביטוחי, שהועמד על הסך של 4,890,000 ₪ עת לא השתכנעתי מחוות דעת המומחה מטעמה לפיה דחיית הכיסוי הביטוחי היא זאת אשר הובילה לנזק הנטען.

186. ככל שלא דנתי בטענות נוספות שהעלו הצדדים, הרי שלא מצאתי כי דיון בהן ישנה את הכרעתי לעיל.

הוצאות

187. נוכח התנהלות הנתבעים בהליך ובייחוד סוכן הביטוח, ואף כי דחיתי את תביעת התובעת, לא מצאתי לפסוק לנתבעים הוצאות, וכל צד יישא בהוצאותיו.

188. באשר להוצאות חברת הביטוח, התובעת תשלם לחברת הביטוח הוצאות בסך של 50,000 ₪.

189. באשר לחברת הביטוח איילון, די באמור לעיל באשר לחיובה של איילון בתשלום החלק היחסי בגין שכר טרחת הנתבעים, ואין מקום לפסוק סכום נוספים מעבר לכך.

190. מעבר לכך לא מצאתי לפסוק הוצאות נוספות, וכל צד יישא בהוצאותיו.

סוף דבר

191. תביעת התובעת נדחית, וכך גם ההודעה ששלחה חברת הביטוח לנתבעים.

192. התובעת תשלם הוצאות חברת הביטוח בסך של 50,000 ₪.

193. ההודעה ששלחו הנתבעים לאיילון מתקבלת חלקית ונקבע כי זאת תישא בשכר טרחתם של מנהל הסוכנות והסוכנות בסך של 110,666 ₪.

ניתן היום, י"ד אלול תשפ"ה, 07 ספטמבר 2025, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, תיקיה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

עינת רביד 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה